

Årsredovisning stadsdelsnämnder 2016

Stadsdelsnämnden Väster

Innehållsförteckning

1 Inledning	3
2 Strategiska målområden - indikatorer och uppdrag	4
2.1 Människor möts i Borås	4
2.2 Vi tar gemensamt ansvar för barn och unga.....	7
2.3 Ekologisk hållbarhet lokalt och globalt.....	10
2.4 Ekonomi och egen organisation	11
3 Stadsdelsverksamhet	12
3.1 Resultat	12
3.2 Budgetavvikelse	13
3.3 Verksamheternas utveckling	23
4 Kommungemensam verksamhet	30
4.1 Resultat	30
4.2 Kommunövergripande verksamhet.....	31
4.3 Kommungemensam produktion.....	32
5 Verksamhetsmått	35
5.1 Fritidsverksamhet	35
5.2 Kultur	35
5.3 Skola	36
5.4 Förskola.....	38
5.5 Individ- och familjeomsorg för barn och ungdomar.....	39
5.6 Äldreomsorg	40
5.7 Egen organisation	43
6 Investeringar	43

1 Inledning

Kommunfullmäktiges mål - uppföljning av 18 indikatorer

Av de 18 indikatorerna är 2 gröna, 14 gula och 2 röda. De bästa utfallen avser de miljörelaterade målen medan ansvaret för de unga är på väg: Rödmarkeringen avser andel i "äldreboende med aktuell genomförandeplan, ej äldre än 6 mån" och "Personer som möter en hemtjänsttagare" (antal under en 14-dagarsperiod).

Kommunfullmäktiges uppdrag - uppföljning av 13 uppdrag

Av de 13 uppdragen är 9 genomförda, 3 på väg att genomföras och 1 försenat till 2017.

Grunduppdraget:

Brukarperspektivet

Generellt har efterfrågan varit högre än volymer i budget. Levererad produktionsvolym är ca 15 mkr över uppdraget i budget. Att skillnaden är mindre än förra året beror främst på att äldreomsorgens budget ökades inför 2016.

Medarbetarperspektivet

En hög verksamhetsvolym i sig och de besparingsåtgärder som genomförts under året har genomgående ställt stora krav på alla medarbetarna och chefer. Sjukskrivningarna har fortsatt öka och hälsomåttet försämrats. Antalet timavlönade fortsätter minska men ej i takt med målen. Svårigheter att kunna rekrytera inom flera kompetensområden belastar befintlig personal.

Verksamhetsperspektivet

Den verksamhetsutveckling som varit planerad har i huvudsak genomförts. Rekryteringssvårigheter har haft negativ påverkan i verksamheten.

Ekonomiperspektivet

Stadsdelsegen verksamhet

Det bokförda ekonomiska resultatet är ett överskott om 1,9 mkr. Resultatet är belastat med 1,7 mkr för sociala investeringsprojekt som ej erhållit finansiering. Verkligt resultat är därför ett överskott om 3,6 mkr.

Nettokostnadsutvecklingen mellan 2015 och 2016 är 2,0 % medan kommunbidraget ökat med 3,2 %.

Kommungemensam verksamhet

Äldreomsorgen redovisar ett underskott om 2,2 mkr och IFO ett överskott om 2,5 mkr.

2 Strategiska målområden - indikatorer och uppdrag

2.1 Människor möts i Borås

Kommunfullmäktiges indikatorer	Utfall 2014	Utfall 2015	Målvärde Staden 2016	Målvärde 2016	Utfall År 2016
 Antal genomförda medborgardialoger.	4	2	24	4	4
 Personer som en hemtjänsttagare möter, antal/14 dagar (medelvärde).	17	16	13	14	17
 Andel personer i äldreboende med aktuell genomförandeplan, ej äldre än sex månader, %.	94,3	76,9	93	94	74,2
 Antal lägenheter som är trygghetsbostäder.	8	40	204	40	52
 Andel hemtjänsttagare som uppger att det känns tryggt att bo hemma med stöd från hemtjänsten, %.			86	86	84
 Andel hemtjänsttagare som uppger att hemtjänstpersonalen alltid eller oftast tar hänsyn till den äldres egna åsikter och önskemål, %.				86	85

Antal genomförda medborgardialoger.

Målvärdet är uppnått. Under april månad genomfördes två medborgardialoger, en i Viskafors och en i Sandared där biblioteken var i fokus. Medborgare lämnade synpunkter på hur de upplever bibliotekens tjänster och service samt lämnade förslag på önskemål om ytterligare service som biblioteken skulle kunna erbjuda. Medborgardialogerna genomfördes på torget i Viskafors och vid ICA Köpet i Sandared med bra deltagande som resultat. Förvaltningen har analyserat enkätsvaren och tar med sig det som framkommit i det fortsatta arbetet. Under augusti månad genomfördes ytterligare en medborgardialog som en del i programmet för Norrbydagen. Fokus var upplevd trygghet inom Norrbyområdet, synpunkter på stadsdelens verksamheter i området samt vad som kan förbättras i närmiljön. Många

medborgare medverkade och upplevelsen bland medborgare och politiker var mycket positiv. Synpunkter som framkom bland många deltagare var att de trivs i Norrbyområdet men det togs också upp avsaknaden av service såsom till exempel post och bank samt försäkringar av bussförbindelser, verksamheter som inte är stadsdelens ansvar. Den sista medborgardialogen genomfördes på den nya mötesplatsen Spinnaren, med fokus på hur äldreomsorgen upplevs. Resultatet har översänts till nya vård- och äldreutskottet. Att genomföra medborgardialog i ett sammanhang där flera aktörer samverkar har varit lyckosamt. I-pads har används för registrering av enkätsvar och för sammanställning/analys vilket har upplevts positivt.

Personer som en hemtjänsttagare möter, antal/14 dagar (medelvärde).

Stadsdelsnämnden har inte uppnått målvärdet om 14 personer som en hemtjänsttagare ska behöva möta under en 14-dagarsperiod, utfallet är för 2016 17 personer. Borås Stad har ändrat förfarande för mätningen, vilket eventuellt kan ha påverkat resultatet. Vid tidigare års mätningar har det gjorts ett urval av var femte brukare som uppfyllde kriterierna, numera däremot räknas alla hemtjänsttagare in. Hemtjänstgrupperna kommer fortsättningsvis att aktivt arbeta med planering så att färre antal personal knyts till varje arbetsschema. Något som påverkat kontinuiteten negativt är andelen vikarier som täckt för ordinarie personal. Frånvaron och omsättning bland ordinarie personal behöver minskas.

Andel personer i äldreboende med aktuell genomförandeplan, ej äldre än sex månader, %.

Utfallet avseende aktuella genomförandeplaner är sista mätningen o oktober 74%. Dvs i stort samma utfall som för ett år sedan. Och i nivå med boenden i Borås Stad. Att en försäkring skett efter att dokumentationssystemet ändrades finns inte en entydig förklaring på. Om det faktiskt är så eller handhavandemissar. Eller att verksamheten på Byttorpsklint tillkommit, där personalen är mindre van att dokumentera via dator.

Antal lägenheter som är trygghetsbostäder.

Antalet trygghetsbostäder i stadsdel Väster har under 2016 ökat markant, genom att kvarteret Spinnaren färdigställts (32 trygghetsbostäder) och 12 lägenheter tillkommit i Sandared.

Andel hemtjänsttagare som uppger att det känns tryggt att bo hemma med stöd från hemtjänsten, %.

Målvärdet att 86% av brukarna ska vara trygga att bo hemma med stöd från hemtjänsten är nästintill uppnått, då 84% av brukarna upplever trygghet. Hemtjänstgrupperna kommer att ha välkomstsamtal med alla nya hemtjänsttagare där hemtjänsttagarens förväntningar och önskemål klagörs från början. Vidare kommer verksamheten kvalitetssäkra att alla erbjuds en personal som har extra kontakt med den enskilde, en så kallad socialt omsorgsansvarig. Genom aktuella genomförandeplaner säkerställer verksamheten att insatsen utförs på det sätt som hemtjänsttagaren själv önskar. God kontinuitet med färre personal kring den enskilde och en hög andel utbildad personal är av vikt för trygghetskänsla.

Andel hemtjänsttagare som uppger att hemtjänstpersonalen alltid eller oftast tar hänsyn till den äldres egna åsikter och önskemål, %.

Målvärdet att 86% av brukarna som uppger att hemtjänstpersonalen alltid eller oftast tar hänsyn till den äldres egna åsikter och önskemål är nästintill uppnått, då 85% uppger att de tycker detta. Hemtjänstgrupperna kommer att ha välkomstsamtal med alla nya hemtjänsttagare där hemtjänsttagarens förväntningar och önskemål klagörs från början. Därutöver kommer verksamheten kvalitetssäkra att alla erbjuds en personal som ha extra kontakt med den enskilde, en så kallad socialt omsorgsansvarig. Genom aktuella genomförandeplaner säkerställer verksamheten att insatsen utförs på det sätt som hemtjänsttagaren själv önskar. Det är av vikt att biståndshandläggaren följer upp

biståndsbeslutet för att säkerställa att det överensstämmer med vad som utförs och hemtjänsttagarens behov.

2.1.1 Kommunfullmäktige

Uppdrag	Status År 2016	Kommentar
Den som i kommunens verksamhet får mat serverad i hemmet ska få fler valmöjligheter. Maten till förskolor, skolor och äldreboenden produceras och lagas så nära de som ska äta som möjligt. Matkort ska utredas av Stadsdelsnämnd Väster.	 Delvis genomfört	<p>2013-10-07 beslutade Kommunfullmäktige att inriktningen för matdistribution ska utgå ifrån individens behov och att det därför ska finnas alternativa lösningar. Dessa alternativ är:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Färdiglagad mat som handlas i affären i samband med övriga inköp. - Hänvisning eller ledsagning till kommunens restauranger. -Möjlighet att få delta i matlag. -Hjälp med matlagning i hemmet. <p>Om inte något av ovanstående alternativ fungerar för brukaren så erbjuds färsk kyld mat. Det kan även finnas behov som ger stöd för varm matdistribution. Antalet personer som får kyld mat hemlevererad har minskat succesivt vilket är en indikation på att fler får sitt huvdmål tillgodosett på annat sätt än matdistribution. I verksamhetssystemet TES kommer finnas möjlighet att följa upp tillämpning av de olika alternativen på ett bra sätt.</p> <p>Utredning kring konsekvens och kostnadsberäkningar av att ev. införa matkort kvarstår som uppdrag till 2017.</p>
Både i skolan och i omsorgerna är vardagliga möten kring maten viktiga. Mat lagad från grunden och på nära håll är målet, och tillagningskök ska så långt möjligt finnas i alla kommunala verksamheter som erbjuder måltider. En plan för att nå det målet ska arbetas fram under 2016.	 Genomfört	<p>Kommunstyrelsen beslutade i oktober 2013 att inriktningen för kostverksamheten inom förskola och skola ska vara att vi ny- eller ombyggnation av större enheter planera för tillagningskök samt att fortsätta utveckla de befintliga mottagningsköken. Inriktningen för kostverksamheten på gymnasieskolan ska vara att alla större kommunala gymnasieskolor har ett tillagningskök. Inriktning för kostverksamheten inom särskilt boende/korttid ska vara att laga mat på avdelningarna. Ställningstagande ska göras vid ny- eller ombyggnad. Sedan beslutet har samtliga nybyggda/ombyggda enheter inom förskola och skola och några enheter inom äldreomsorgen utrustats med tillagningskök några exempel är Almåsskolan, Bergdalskolan, Kristinebergskolan, Ångsjögården, LärKan, Östermalmsgården, Liljebergets förskola, Kärnhuset, restaurang Svärdfästet och Fagero mm. Materialet från kostutredningen med förteckning och status av de kommunala köken har uppdateras och använts i framtagandet av en plan för tillagningskök. Planen har behandlats på SDN Västers möte i oktober och skickats vidare till KF.</p>
De administrativa rutinerna kring biståndsbedömningen ska ses över	 Delvis genomfört	Under hela 2016 pågår ett arbete med att kvalitetssäkra myndighetsprocessen inom

Uppdrag	Status År 2016	Kommentar
och förbättras.		äldreomsorgen. Arbetet kommer att fortgå en bit in på 2017. En del i arbetet är att skapa en gemensam handlägningsprocess med tillhörande rutiner. Införandet av IT-systemet Canea (kvalitet och ledningsystem) inväntas för att påbörja själva dokumentationen. Den nya handlägningsprocessen och styr-och ledningen utifrån denna kommer sedan ligga till grund för att Borås Stads invånare ska få en likvärdig service och likställda bedömningar oavsett var i staden de bor. Arbetet med handlägningsprocessen kommer även medföra behov av revidering av Borås stads riktlinjer för hemtjänst, vilket kommer att omhändertas under 2017.
Stadsdelsnämnd Väster uppdras på nytt försök med matlagning i hemmet inom hemtjänsten.	● Genomfört	Biståndshandläggarna arbetar med brukarnas måltidssituation utifrån en behovsbedömning. I Borås Stads riktlinjer för hemtjänst framkommer att de som inte kan ordna sina måltider själva ska kunna få bistånd för detta. Exempel på bistånd är att få hjälp med att laga mat i hemmet om personen själv kan och vill delta i detta moment. I de fall matlagning i hemmet beviljas är det hemtjänsten som bistår med hjälpen.

2.2 Vi tar gemensamt ansvar för barn och unga

Kommunfullmäktiges indikatorer	Utfall 2014	Utfall 2015	Målvärde Staden 2016	Målvärde 2016	Utfall År 2016
◆ Andel föräldrar som känner sig trygga när de lämnar sitt barn på förskolan, %.	96,7	97,6	99	98	96,4
◆ Andel elever i åk 9 som är behöriga till något nationellt gymnasieprogram, %.	86,4%	81,4%	88	83	77%
◆ Andel elever i åk 9 med minst godkänt i alla ämnen, %.	75,9	74,2	83	76	64,7
◆ Genomsnittligt meritvärde i årskurs 9.	211,8	210,4	219	212	192,2
◆ Andel elever i grundskolan som upplever att lärarna i min skola tar hänsyn till elevernas åsikter, %.			92	80	75,8
◆ Andel elever som känner sig trygga i	93,1	89,3	98	93	91,9

Kommunfullmäktiges indikatorer	Utfall 2014	Utfall 2015	Målvärde Staden 2016	Målvärde 2016	Utfall År 2016
grundskolan, åk 4-9, %.					
Andel elever i åk 5 som upplever att läraren förväntar sig att de ska nå målen i alla ämnen, %.	96,3	95,8	99	96	94,7
Andel elever i åk 8 som upplever att läraren förväntar sig att de ska nå målen i alla ämnen, %.	93,3	95,1	98	93	89,3

Andel föräldrar som känner sig trygga när de lämnar sitt barn på förskolan, %.

Arbetet som har genomförts kring förbättrad kommunikation på förskolorna har de senaste åren ökat andelen föräldrar som känner sig trygga när de lämnar sina barn på förskolan. De senaste årets resultat är dock 1,2 procentenheter lägre än föregående år och målvärdet för perioden är inte uppnått. Resultatet är högre än snittet i Borås Stad, men fortsatt arbete kommer att ske för att nå stadens målvärde.

Andel elever i åk 9 som är behöriga till något nationellt gymnasieprogram, %.

Målet är inte uppnått. Jämfört med 2015 har gymnasiebehörigheten försämrats med drygt 4 %. Både Viskafors skolan och Särilaskolan har bättre resultat 2016 än 2015. Om nyanlända elever räknas bort är resultaten bättre 2016 än 2015 i Väster. Segregationen inom och mellan skolor ökar. Det är fler elever som inte når kunskapskraven samtidigt som det är lika många eller fler elever som når höga betyg. Resurser till förfogande och förmågan i skolverksamheten i relation till förutsättningarna i elevgruppen har inte varit tillräckliga för att kompensera ökande behov. Insatser som genomförs är bland annat digital utveckling, satsningar på ökad stolthet i våra skolor, fler förstelärare, särskilda insatser från Utvecklingsenheten på några skolor, projekten Hela Väster och En kommun fri från våld.

Andel elever i åk 9 med minst godkänt i alla ämnen, %.

Målet är inte uppnått.

Jämfört med 2015 har andelen elever med minst godkänt i alla ämnen i snitt försämrats med 9,5 %. Med nyanlända borträknade har andelen med fullständiga betyg sjunkit med 5 % till 73,3 %. Segregationen inom och mellan skolor ökar. Det är fler elever som inte når kunskapskraven samtidigt som det är lika många eller fler elever som når höga betyg. Resurser till förfogande och förmågan i skolverksamheten i relation till förutsättningarna i elevgruppen har inte varit tillräckliga för att kompensera ökande behov. Insatser som genomförs är bland annat digital utveckling, satsningar på ökad stolthet i våra skolor, fler förstelärare, särskilda insatser från Utvecklingsenheten på några skolor, projekten Hela Väster och En kommun fri från våld.

Genomsnittligt meritvärde i årskurs 9.

Målet är inte uppnått. Meritvärdet har minskat med drygt 18 poäng jämfört med 2015. Om nyanlända räknas bort har meritvärdet i princip legat kvar på samma nivå som föregående år, en minskning med 3 poäng. Segregationen inom och mellan skolor ökar. Det är fler elever som inte når kunskapskraven samtidigt som det är lika många eller fler elever som når höga betyg. Resurser till förfogande och förmågan i skolverksamheten i relation till förutsättningarna i elevgruppen har inte varit tillräckliga för att kompensera ökande behov. Insatser som genomförs är bland annat digital utveckling, satsningar på

ökad stolthet i våra skolor, fler förstelärare, särskilda insatser från Utvecklingsenheten på några skolor, projekten Hela Väster och En kommun fri från våld.

Andel elever i grundskolan som upplever att lärarna i min skola tar hänsyn till elevernas åsikter, %.

Målvärdet är inte uppnått. Resultatet är drygt 4 % lägre än målet.

Området elevinflytande har prioriterats i skolans verksamhetsplan och olika insatser har gjorts för att förbättra resultaten de senaste åren. Den största utvecklingsinsatsen är Bedömning för lärande, BFL, som Borås Stad satsat mycket på under flera år. Där är en av de viktigaste delarna att eleverna ska ha kunskap om sitt eget lärande och också utifrån det få lämna synpunkter på innehåll och upplägg i undervisningen. Vi har också jobbat för att förbättra arbetet med klassråd och elevråd. En annan insats som genomförts på många av skolorna i Väster är att rektor genomfört strukturerade intervjuer med elever från alla klasser, med syfte att bland annat få synpunkter om undervisning och skolmiljö direkt från eleverna. Trots alla dessa insatser upplever eleverna tydligen inte en ökad möjlighet till inflytande. Arbetet inom området kommer att fortsätta.

Andel elever som känner sig trygga i grundskolan, åk 4-9, %.

Målet är inte riktigt uppnått men resultatet är 2,6 procentenheter bättre än 2015.

Insatser som genomförs på skolorna handlar om främjande, förebyggande och åtgärdande arbete, och finns inom ram för värdegrunds- och likabehandlingsarbetet på skolorna. Insatserna tar avstamp i det som visats vara mest verkningsfullt enligt vetenskap och beprövad erfarenhet.

Projekten Hela Väster och En kommun fri från våld är också viktiga insatser inom det här området.

Andel elever i åk 5 som upplever att läraren förväntar sig att de ska nå målen i alla ämnen, %.

Målet är inte uppnått. Resultatet ligger ungefär på samma nivå som förra året.

Åtgärder som bidragit till resultatet är utvecklingsarbetet bedömning för lärande, BFL, samt arbetet för att alla vuxna i skolan ska visa att man tror på varje elevs förmåga och vilja. Att de vuxna i skolan har höga positiva förväntningar på varje elev. Detta arbete ska fortsätta.

Andel elever i åk 8 som upplever att läraren förväntar sig att de ska nå målen i alla ämnen, %.

Målet är inte uppnått. Resultatet är sämre än 2015.

Åtgärder som bidragit till resultatet är utvecklingsarbetet bedömning för lärande, BFL, samt arbetet för att alla vuxna i skolan ska visa att man tror på varje elevs förmåga och vilja. Att de vuxna i skolan har höga positiva förväntningar på varje elev. Arbetet inom området kommer att fortsätta.

2.2.1 Kommunfullmäktige

Uppdrag	Status År 2016	Kommentar
Konceptet "Gående skolbuss" ska provas av en skola i varje stadsdel och därefter utvärderas.	● Genomfört	Uppdraget är genomfört under hösten 2015 och redovisat för Kommunstyrelsen.
Stadsdelsnämnderna uppdras tillämpa SkolFam-modellen.	● Genomfört	Arbetet med att tillämpa modellen SkolFam har belysts i det uppdrag Stadsdelsnämnd Väster fick vad gäller att se över hur Borås Stad kan knyta fler familjehem till sig och hur man ska arbeta med att stödja placerade barns skolgång. Utredningen om stärkt familjehemsvård

Uppdrag	Status År 2016	Kommentar
		lämnades till Kommunstyrelsen i oktober för ställningstagande.
Förskolan, skolan och gymnasieskolan ska vara avgiftsfri. Ingen elev ska behöva riskera att tvingas avstå från någon aktivitet av ekonomiska skäl.	● Genomfört	
Varje grundskola i Borås ska avsätta en summa pengar som ställs till elevrådets fria förfogande, som en del i arbetet med att öka elevers möjlighet till verkligt inflytande över sin arbetsplats.	● Genomfört	
Värdegrund/toleransarbetet Bra kompis ska återinföras i Borås Stads grundskolor.	■ Ej genomfört	Planering pågår i en gemensam process för hela grundskolan i Borås Stad.

2.3 Ekologisk hållbarhet lokalt och globalt

Kommunfullmäktige indikatorer	Utfall 2014	Utfall 2015	Målvärde Staden 2016	Målvärde 2016	Utfall År 2016
◆ Andel ekologiska livsmedel, %.	18,6	29,1	40	40	37,6

Andel ekologiska livsmedel, %.

Målet är inte riktigt uppnått totalt för stadsdel Väster. En prisökning under hösten har inneburit att verksamheterna varit något mer återhållsamma med de ekologiska inköpen. Vid mätning inom förskola och skola så ligger flera enheter över målet.

2.3.1 Kommunfullmäktige

Uppdrag	Status År 2016	Kommentar
En plan för minskat matsvinn inom verksamheterna ska tas fram av Stadsdelsnämnd Väster.	● Genomfört	En plan för minskat matsvinn är framtagen och följs från och med hösten 2016. Målet är att minska matsvinnet i stadens offentliga kök inom förskola, skola och äldreomsorg. Varje enhet ska aktivt arbeta med att minska sitt totala svinn samt göra förbättringar från år till år. Planen är tydlig utifrån mål, aktiviteter, ansvar och uppföljning.
Antalet kemikalier i förskolor och grundskolor ska minimeras, både när det gäller mat, byggmaterial, inventarier och städprodukter.	● Genomfört	
Mål ska sättas för genomsnittlig klimatpåverkan för de måltider Borås Stad serverar i sina verksamheter. Med sikte på ständig förbättring skärps målet från år till år.	● Genomfört	För att mäta matens miljöbelastning i form av kg Co2-e används kostdatasystemet Matilda. Ett nuläge är framräknat och målet är att minska andelen Co2-e kontinuerligt.

2.4 Ekonomi och egen organisation

Kommunfullmäktiges indikatorer	Utfall 2014	Utfall 2015	Målvärde Staden 2016	Målvärde 2016	Utfall År 2016
◆ Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid, %.	7,5	8,4	7	7,5	8,2
◆ Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbeten.	132,4	127	425	110	124,6
◆ Hälsa - 1 år utan sjukfrånvaro, andel i %.	30,1	28	33	30	28,1

Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid, %.

Nämnden når inte målvärdet för indikatorn. Sjukfrånvaron ökade under hela förra året och har fortsatt att öka under inledningen av 2016, men på flera verksamhetsområden har man kunnat konstatera ett trendbrott den senaste tiden och sjukfrånvaron har under andra halvåret sjunkit för förvaltningen som helhet.

Förvaltningens personalfunktion har tagit fram en hälsoplan för att ge verksamhetens chefer ytterligare stöd i arbetet med att skapa friskare arbetsplatser. Ett mer förbyggande arbetssätt etableras, parallellt med att rehabiliteringsarbetet fortlöper.

De statsbidrag som kommit skola, förskola och äldreomsorg till del har inneburit en ökad bemanning i flera verksamheter och bedöms vara en av anledningarna till den minskade sjukfrånvaron.

Arbetad tid för timavlönade omräknat till årsarbeten.

Nämnden når inte målvärdet för indikatorn. Under sommaren har den arbetade tiden för timavlönade ökat efter en lång period av en långsam minskning. Den största förklaringen till det är att Byttorpsklints sommarvikarier är en del av statistiken till skillnad från tidigare. Undantaget denna ökning inom äldreomsorgen minskar den arbetade tiden för timavlönade.

Hälsa - 1 år utan sjukfrånvaro, andel i %.

Nämnden når inte målvärdet för indikatorn. Nämnden har påbörjat ett arbete med friskronder och inventering av friskfaktorer i syfte att arbeta mer hälsofrämjande. Arbetet med att utbilda hälsoinspiratörer som ett stöd till cheferna fortsätter och en förvaltningsövergripande utbildning har under hösten genomförts för dem. Nämndens strategi för att minska sjukfrånvaron och förbättra hälsotalen är att öka medarbetarnas möjlighet till delaktighet och att skapa förutsättningar för cheferna att utöva sitt ledarskap.

2.4.1 Kommunfullmäktige

Uppdrag	Status År 2016	Kommentar
Arbetet med att avskaffa delade turer ska fortsätta enligt tidigare beslut.	● Genomfört	

3 Stadsdelsverksamhet

3.1 Resultat

Ekonomiskt sammandrag

Tkr	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Budget 2016	Bokslut 2016	Avvikelse
Sålda platser	32 900	38 287	39 700	42 153	2 453
Statsbidrag	25 165	31 625	41 196	72 604	31 408
Avgifter och övriga intäkter	187 397	181 059	167 719	171 842	4 123
Summa Intäkter	245 462	250 971	248 615	286 599	37 984
Personal	-672 738	-704 524	-734 337	-746 141	-11 804
Lokaler	-106 871	-108 279	-113 555	-113 861	-306
Köpta platser	-366 667	-393 712	-394 406	-398 558	-4 152
Övrigt	-211 457	-210 256	-197 868	-217 718	-19 850
Summa kostnader	-1 357 733	-1 416 771	-1 440 166	-1 476 278	-36 112
Buffert (endast i budget)					
Nettokostnad	-1 112 271	-1 165 800	-1 191 551	-1 189 679	1 872
Kommunbidrag	1 107 558	1 154 187	1 191 551	1 191 551	0
Resultat efter kommunbidrag	-4 713	-11 613	0	1 872	1 872
Godkänt ianspråktaget ackumulerat resultat	2 000				
Resultat jfr med tillgängliga medel	-2 713	-11 613	0	1 872	1 872
Ackumulerat resultat	562	-9 745	-9 745	-6 151	

Kommunbidrag för sociala investeringar beslutade av KS om 1 721 tkr har ej tillförts stadsdelen utan kommer beaktas när KS fastställer nämndens resultat. Årets verkliga resultat är därför 3 594 tkr och det ackumulerade resultatet -6 151 tkr men -4 431 tkr efter justering för sociala investeringar.

Resultatanalys

Kommunbidrag

Beslut	Kommunbidrag i tkr
KF Årsbudget	1 184 200
Statsbidrag för asylsökande enl SDN Norrs fördelning	4 490
varav 25 519 avser satsning på litteratur i skolbibliotek.	
Extra lönesatsning 2016 totalt 3 600 tkr, varav 739 mot kommungemensamverksamhet.	2 861
TOTALT	1 191 551

3.1.1 Resultat-, nettokostnads-, lönekostnads och personalvolymsutveckling

Årets resultat uppgår till 1,9 mkr men då har inte kommunbidrag för upparbetade kostnader om 1,7 mkr inom beslutade sociala investeringsprojekt ännu tillförts. När det reglerats är resultatet ett överskott om 3,6 Mkr. Det ackumulerade resultatet är - 6 151 tkr men efter reglering för sociala investeringar - 4 431 tkr.

Under hösten har mycket arbete lagts ner inom de nya verksamheter som chefer och stödfunktionernas personal redan då fördelat till. Gränsdragningen om vika kostnader som hör till ett avslutande eller kommande verksamhetsår är normalt en fråga som kräver en hantering vid årsskiftet. Denna fråga blir extra tydlig vid en organisationsförändring och att merparten av chefer är i en ny roll. Det kan säkert vara en delförklaring till att årsresultatet inom vissa verksamheter avviker mot tidigare prognoser.

Förskolan och skolan har haft löpande volymökningar på grund av den demografiska utvecklingen men den har finansierats inom ramuppräknigen. Stadsdelen har i sin lokalplan 2015 och 2016 angivit att förskolan direkt behöver utökad kapacitet för att möta förväntad efterfrågeökning medan skolan teoretiskt klarar kapaciteten fram till ca 2019 vartefter ny kapacitet behöver skapas.

Nettokostnadsutvecklingen ligger totalt för den stadsdelsegna verksamheten på nivån 2,0% mellan 2015 och 2016.

% - utveckling	Årets utfall jämfört med föregående års utfall
Nettokostnadsutveckling	2,0 %

3.2 Budgetavvikelse

Verksamheternas nettokostnader

Tkr	Budget 2016	Bokslut 2016	Avvikelse Tkr	Avvikelse %
Gemensam administration	19 100	18 356	744	3,90
Förebyggande arbete	5 400	5 818	-418	-7,74
Fritid	14 030	13 797	233	1,66
Kultur	8 550	8 801	-251	-2,94
Förskola	238 020	240 312	-2 292	-0,96
Grundskola inkl. särskola, fritidshem	480 370	480 210	160	0,03
Individ- och familjeomsorg	57 020	57 402	-382	-0,67
Äldreomsorg	368 361	364 987	3 374	0,92
Intern service	0	-4	4	#DIVISION/0!
Buffert inom årets kommunbidrag	700	0	700	100
Summa	1 191 551	1 189 679	1 872	0,16

Resultatet är belastat med kostnader för sociala investeringsprojekt avseende grundskolan med 1 094 tkr, för IFO med 200 tkr och förebyggande verksamheten med 428 tkr, för vilka kommunbidrag ej tillförts och regleras av KS vid fastställande av resultat. Den verkliga budgetavvikelsen är därför 3 594 tkr.

3.2.1 Administration

Budgetavvikelse

Verksamheten har en positiv budgetavvikelse med 744 tkr. Vakanser inom verksamheten har inneburit att arbetsuppgifter fördelats inom befintliga personalgrupper.

Resultatanalys

Verksamheten har en positiv budgetavvikelse om 744 tkr.

Volymavvikelse: Verksamheten har ingen volymavvikelse att rapportera.

Prisavvikelse: Verksamheten har ingen prisavvikelse att rapportera.

Effektivitetsavvikelse: Verksamheten har en positiv effektivitetsavvikelse på 744 tkr och då kvaliteten varit enligt budget är det i form av högre produktivitet. Personalkostnaderna är lägre än budgeterat beroende på att vid frånvaro i form av sjukdom och vakanser har arbetsuppgifter fördelats inom befintliga personalgrupper.

3.2.2 Förebyggande

Budgetavvikelse

Verksamhetens budgetavvikelse är -418 tkr, men då resultatet belastas med kostnader avseende det sociala investeringsprojektet En kommun fri från våld med 428 tkr, som ska regleras i bokslutet av KS, är det verkliga resultatet en positiv budgetavvikelse med 10 tkr.

Resultatanalys

Verksamheten har en positiv budgetavvikelse om 10 tkr, efter reglering av det sociala investeringsprojektet.

Volymavvikelse: Ingen volymavvikelse i förhållande till budget.

Prisavvikelse: Ingen prisavvikelse att rapportera.

Effektivitetsavvikelse: En positiv effektivitetsavvikelse med 10 tkr.

En kommun fri från våld - socialt investeringsprojekt

Kostnader avseende det sociala investeringsprojektet En kommun fri från våld belastar resultatet för förebyggande verksamheten med 428 tkr och IFO med 200 tkr, totalt 628 tkr som regleras av KS i bokslutet.

Projektet *En kommun fri från våld* innebär att Borås Stad i samarbete med riksorganisationen Män för Jämställdhet som en av två kommuner i landet är pilotkommun för utveckling av kunskap om hur ett samordnat våldspreventivt arbete kan byggas upp i en kommun. Satsningen är både ett nationellt projekt med medel från Allmänna arvsfonden och ett socialt investeringsprojekt i Borås Stad. Norrby har valts ut som pilotområde och om satsningen visar sig framgångsrik kommer den spridas till fler områden i Borås och till andra kommuner i landet. I fokus är att öka jämställda, normkritiska värderingar, att stärka åskådarens roll för att främja ingripanden före, under och efter våldshändelser samt att många aktörer arbetar samordnat med våldsprevention på olika nivåer.

Ungas delaktighet

Unga är en prioriterad målgrupp för projektets insatser. Exempel på aktiviteter, under året, riktade till unga är: Västers ungdomsledarutbildning och Brygghusets ledarskapsutbildning Boosta har förstärkts med perspektivet våldsprevention genom aktiv åskådare. Tre unga kommunutvecklare skapade en kampanj med våldsförebyggande budskap och en lista på vad ungdomar respektive politiker kan göra för att förebygga våld. Ett event arrangerades 25 november 2016, Internationella dagen för avskaffande av våld mot kvinnor, i samarbete med Boosta och Ungdomsrådet. Kopplat till eventet genomfördes en kampanj i sociala medier med unga mot våld.

Särlaskolan

Under 2016 har försök till implementering av det våldsförebyggande programmet MVP fortsatt på Särlaskolan. MVP står för Mentorerna i våldsprevention och är ett amerikanskt program som har visat kunna förebygga våld genom att öka kunskap, förändra attityder och påverka beteende. Rektorsbyten och hög omsättning av övrig personal har gjort arbetet utmanande. MVP är ett program som ska genomföras med elever av deras ordinarie lärare, efter en tredagars utbildning för personalen. Skolan har inte kunnat avsätta tid för utbildning av nya lärare och av schematekniska skäl så har istället projektledare och delprojektledare lett lektioner för årskurs sju under höstterminen 2016. Kortsiktigt är detta en lösning som gör det möjligt att fortsätta arbeta för en implementering men inför läsåret 2017-2018 så behöver skolan avsätta tid för utbildning av nya lärare. Tidsbrist har gjort att elevhälsan inte heller har kunnat vara delaktiga i arbetet på det sätt som vi har önskat.

Trots svårigheterna är det märkbart att programmet, med vissa anpassningar, tas väl emot av eleverna i årskurs sju. En framgång är också att ett mentorskapssystem håller på att byggas upp där äldre elever kommer att få uppdrag att leda diskussioner med yngre elever. Mentorskapssystemet blir möjligt genom en kurs med tema ledarskap som elevens val. Kursen leds av personal från fritid.

Hela Norrby

Kartläggning pågår av relevanta aktörer på Norrby och deras behov av utbildning för att förbättra sitt våldsförebyggande arbete. Då situationen på Särlaskolan har varit ansträngd har de projektanställda lagt mer tid än planerat på arbetet gentemot skolan och bedrivit arbete mot andra aktörer i mindre omfattning.

Två utbildningar i våldsprevention och MVP har hållits under hösten 2016 där personal från Mötesplats Norrby, Öppen ungdomsverksamhet, AB Bostäder, Kvinnojouren, Futebol da forca, Fältgruppen och Elfsborg-projektet Framtid Tillsammans har deltagit. Mötesplats Norrby har arrangerat en kurs i våldsprevention för vuxna på Familjecentralen och en pappagrupsledarutbildning har genomförts tillsammans med Män för Jämställdhet där ett tjugotal personer deltog.

Utvärdering

Att utvärdera projektets nytta är inte enkelt. Flera försök att skapa indikatorer för att följa upp resultat har misslyckats. Projektledare deltog i FoU:s utvärderingsverkstad under hösten 2015 och början av våren 2016 men kursen avbröts på grund av lågt deltagande från ingående projekt. Förväntningarna om stöd i uppföljning och utvärdering infriades inte och representanter från de ingående projekten deltog därför inte i tillräckligt hög utsträckning.

Skolverket genomför en utvärdering av MVP i flera kommuner i Sverige. Forskarteamet inledde studien på Särlaskolan vid terminsstarten hösten 2016 men fick avbryta enkätundersökningen som var tänkt som ett för- och eftermät av elevernas attityder till våld. Otillräcklig information till lärare och elever gjorde att svarsfrekvensen blev allt för låg. Vi hoppas att utvärderingen går att genomföra i andra kommuner och att resultaten blir överförbara till Borås.

Payoff som hjälper de sociala investeringsprojekten att genomföra en socioekonomisk beräkning har varit ett stöd i att formulera kvalitativa, kvantitativa och monetära indikatorer. De uppgifter som behövs för uppföljningen har inte gått att samla in, dels för att skolan inte har resurser för att hjälpa till med insamling av uppgifter och dels för att projektet inte får tillgång till elevers personnummer för att kunna räkna ut vad olika årskullar kostar IFO respektive polisen. Inför framtiden finns tankar om att

inleda samarbete med en ny skola. Med erfarenheterna från Särila är det möjligt att bygga upp en struktur för uppföljning tillsammans med en skola, och också ställa krav på att skolan behöver ha en plan för hur uppgifter ska samlas in och redovisas.

Vi kan alltså inte uppvisa några mätbara resultat efter år 2016 men det finns en rad exempel på när ungdomar i Norrby har agerat aktiva åskådare i enlighet med MVP. Det gäller förebyggande ingripanden som att ta initiativ till en mer inkluderande uppdelning i fotbollslag, ingripanden under våldshändelser som att avbryta pågående lindrigt våld eller efteråt genom att stötta den som blivit utsatt för ”skojbråk”, trakasserier eller oschysst snöbollskastning.

Utveckling 2017-2019

Under 2017 kommer projektet att ha tre anställda på deltid. Det innebär en förstärkning gentemot civilsamhället, bland annat kommer projektet att ta ett större ansvar för Norrbydagen. Planering av dagen blir ett tillfälle att mobilisera fler aktörer i arbetet mot våld.

Ett dilemma är hur vi ska förhålla oss till avgränsningen mot Norrby, dels då interna samarbeten kommer att förändras genom omorganisationen och dels då vi ser att det kan finnas andra, mer relevanta aktörer och verksamheter i övriga Borås.

Samarbetet med Män för Jämställdhet förändras under 2017 då organisationen påbörjar sitt sista projektår. Hur kompetensen som vi idag får från vår samarbetspartner ska förankras i Borås Stad, så att det våldspreventiva arbetet kan bedrivas självständigt och långsiktigt, är en fråga som projektet inte själv kan besvara. Det finns ett stort behov av stöd från en strategisk tjänst som bevakar hela våldsfrågan i Borås Stad. Den verksamhetsutvecklare inom IFO som tidigare hade koordinatorsfunktionen i projektet lämnade sin tjänst i slutet av 2015 och tjänsten har inte tillsatts. En förhoppning är att en motsvarande tjänst ska inrättas inom Centrum för Kunskap och Säkerhet. Det våldsförebyggande arbetet kan inte enbart bedrivas i projektform om långsiktiga och hållbara strukturer ska kunna utvecklas.

3.2.3 Fritid

Budgetavvikelse

Verksamheten har en positiv budgetavvikelse med 233 tkr. Det har funnits tillfälliga vakanser under året som bidragit till budgetavvikelsen.

Resultatanalys

Verksamhetens har en positiv budgetavvikelse om 233 tkr.

Verksamheten erhöll 756 tkr i statsbidrag för sommarverksamhet för barn och ungdomar. Bidraget möjliggjorde ett stort antal aktiviteter under sommaren.

Volymavvikelse: Ingen volymavvikelse i förhållande till budget.

Prisavvikelse: Ingen prisavvikelse i förhållande till budget.

Effektivitetsavvikelse: En positiv effektivitetsavvikelse motsvarande 233 tkr i form av högre produktivitet. Vakanser inom verksamheten har i någon mån påverkat kvaliteten negativt.

3.2.4 Kultur

Budgetavvikelse

Verksamheten har en negativ budgetavvikelse på -251 tkr. Verksamheten har inte fullt ut klarat anpassningskravet i budget 2016 på drygt 1 000 tkr.

Resultatanalys

Verksamhetens har en negativ budgetavvikelse om -251 tkr.

Volymavvikelse: 575 tkr, motsvarande 439 timmar mer än budgeterat under perioden. En viss försiktighet fanns i beräkningen av öppettimmarna i relation till minskad ram inför 2016.

Prisavvikelse: Ingen prisavvikelse i förhållande till budget.

Effektivitetsavvikelse: Positiv effektivitetsavvikelse med 324 tkr i form av högre kvalitet. Verksamheten har inte fullt ut klarat anpassningskravet i budget 2016 på drygt 1 000 tkr.

3.2.5 Förskola

Budgetavvikelse

Område förskola uppvisar för år 2016 en budgetavvikelse på -2 292 tkr.

Anskaffning av inventarier till den nya förskolan "LärKan" om 700 tkr belastar ej resultatet då de finansieras av erhållet investeringsanslag 2016.

Efter november prognostiserades resultatet till 0 tkr men nedan följer ett antal förklaringar till varför det slutgiltiga utfallet avviker från senast angiven prognos.

- BSS:en blev dyrare då prognosen var att flera barn i behov av särskilt stöd skulle gå över till skolan på hösten och därmed minska kostnaderna i förskolan. Under hösten tillkom det sedermera fler barn i behov av särskilt stöd vilket föranlett att verksamheten för BSS uppvisar en budgetavvikelse på -788 tkr.
- Köp och säljverksamheten såg under hösten ut att bli mer positivt än prognosen hade gjort tidigare under året. Behovet av platser ökade dock tidigare än väntat vilket resulterade i fler köpta platser under hösten än i den tidigare prognosen.
- Förskolorna gjorde kompletterande inköp av inventarier på ca 800 tkr i december vilka ej beaktats i deras senaste prognos.
- Fördelning av resultatet från intern service på ca 140 tkr var inte med i den tidigare prognosen.

Resultatanalys

Volymavvikelse

Verksamheten har under 2016 haft en volymavvikelse på -2 586 tkr avseende den egna produktionen då verksamheten har tagit emot 26 barn fler jämfört med det budgeterade barnantalet. Område förskola bedriver ett kontinuerligt arbete med att producera och omfördela förskoleplatser dit efterfrågan finns. Som ett exempel kan här tas att befolkningsutvecklingen genererat ett större förväntat behov av platser på Göta under hösten än budgeterat och genom omfördelning av platser (och därmed personal) styrs produktionen dit behovet finns. En konsekvens av denna metod är att fler föräldrar får en förskoleplats i det område man önskar och att verksamheten kan hålla nere antalet köpta platser. Under perioden har trots insatserna en liten volymavvikelse förekommit på köp och sälj då 308 platser har köpts jämfört mot de 289 som är budgeterat. Denna volymavvikelse på 19 fler köpta platser beror på ett fortsatt högt tryck på platser då demografin i förskoleåldrarna fortsatt är hög. Uppgifter under hösten till verksamheten indikerade att volymen skulle minska och bedömning gjordes därav att verksamheten skulle kunna hantera avvikelsen i den egna verksamheten men sedan har ingen volymminskning skett vilket slår igenom på resultatet som en volymavvikelse. Volymavvikelsen för köpta platser uppgick för perioden till -705 tkr.

Total volymavvikelse -3 291 tkr

Prisavvikelse

Det finns en prisavvikelse under perioden avseende prisökning för köpta platser från bland annat

fristående förskolor jämfört med budget. För perioden innebär det en avvikelse med -708 tkr. Prisförändringen uppstod då det pris som budgeten beräknades på ändrades i början av året vilket innebär en kostnadsökning i form av prisavvikelse under året.

Effektivitetsavvikelse

Mot bakgrund av att förskolan levererar en budgetavvikelse på -2 292 tkr, volymavvikelsen uppgår till -3 291 tkr samt att en prisavvikelse på -708 tkr förekommer blir effektivitetsavvikelsen +1 707 tkr. Antalet inskrivna barn per heltid pedagogisk personal är 5,5 barn istället för det budgeterade 6,6 barn. Utökningen av personal är finansierad av statsbidrag och har bidragit till att barngrupperna har kunnat vara mindre och det har i sin tur givit bättre förutsättningar att uppfylla förskolans uppdrag enligt läroplanen.

Effektivitetsavvikelsen beror på en ökad produktivitet bland annat på grund av att verksamheten tack vare den ökade grundbemanningen kunnat vara återhållsamma med att täcka frånvaro fullt ut med vikarier. En del har finansierats av erhållna statsbidrag.

Sammanfattningsvis

Budgetavvikelse: -2 292 tkr varav:

Volymavvikelse: -3 291 tkr

Prisavvikelse: -708 tkr

Effektivitetsavvikelse: +1 707 tkr

3.2.6 Grundskola inkl fritidshem

Budgetavvikelse

Område skola uppvisar för år 2016 en budgetavvikelse på 160 tkr. Under område skola finns ett socialt investeringsprojekt, Hela Väster, som under 2016 haft en nettokostnad på 1 094 tkr. Denna kostnad kompenseras i bokslutet.

Analysen kommer därför att utgå från en budgetavvikelse på 1 254 tkr.

Resultatanalys

Volymavvikelse

Verksamheten grundskola har haft 162 fler elever än budgeterat. I förskoleklass har 19 elever fler funnits än budgeterat och i fritidshem noteras 124 barn fler än helårsbudgeterat. I ekonomiska termer blir detta en sammanlagd avvikelse på 10 305 tkr, det vill säga skolan har erhållit en budgetram som är så mycket lägre än vad utfallet på volymerna anger.

Uppföljningen av stadens befolkningsprognos anger 35 färre i åldrarna för förskoleklass och grundskola. Tillströmningen är därmed i verkligheten större på grund av många nyanlända.

Antalet sålda resp köpta elevplatser i förskoleklass, grundskola och fritis samt köpt förberedelseklass har avvikit från budget. Verksamheten har under perioden sålt 9 fler platser och köpt 46 fler platser.

Prisavvikelse

Det finns en prisavvikelse på 756 tkr.

Effektivitetsavvikelse

Mot bakgrund av att skolan har en budgetavvikelse på 1 254 tkr samt att volymavvikelsen uppgår till 10 305 tkr och prisavvikelsen 756 tkr blir effektivitetsavvikelsen 10 804 tkr.

Verksamheterna förskoleklass och fritidshem visar produktivitetsförbättringar i form av fler elever än

budgeterat per heltid pedagogisk personal.

Den samlade bedömningen är att verksamhetens kvalitet har försämrats jämfört med budget, eftersom elevresultaten sjunkit beroende på att behoven i elevgruppen har ökat, och bemanningen i förskoleklass och fritidshem har sjunkit.

Sammanfattningsvis:

Budgetavvikelse 1 254 tkr varav:

Volymavvikelse - 10 305 tkr

Prisavvikelse: 756 tkr

Effektivitetsavvikelse: 10 804 tkr

Hela Väster - socialt investeringsprojekt

Syften med detta sociala projekt är att minska andelen elever med normbrytande beteende och att öka elevernas resultat i skolan. Det är en projektledare och en utvecklingsledare anställda i projektet. Det bedrivs i Byttorpskolan och från läsåret 2016/2017 även i Särilaskolan. Arbetet inom projektet går enligt plan, med i huvudsak de tre metoderna gruppverksamhet, nätverksarbete och individuell handlingsplan. Ledning och personal i Byttorpskolan och i Särilaskolan har varit delaktiga i planering och genomförande under året. Forskare från FoU Sjuhärad stödjer och utvärderar projektet och genomför även aktiviteter i skolorna. Processen om hur de ekonomiska effekterna kan mätas pågår. Det finns en hel del positiva tecken på resultat bland annat att det sociala klimatet i Byttorpskolan är på väg att förbättras och att lärare har uttryckt sig positivt i utvärderingar av gruppverksamheten och nätverksarbetet. Tjänsten som utvecklingsledare har varit vakant under cirka tre månader under hösten i samband med uppsägning och ny rekrytering. Detta har inneburit att arbetet inom ram för projektet inte kunnat ha full kraft under hösten 2016.

3.2.7 Individ- och familjeomsorg

Budgetavvikelse

Verksamheten har en budgetavvikelse på - 182 tkr.

Det ligger en osäkerhet i verksamhetens natur då möjlighet att påverka volymer, inflödet av ärenden, är begränsad. Antalet unika barn och unga inom individ- och familjeomsorgen är 67 färre än mot budget. Mot föregående års utfall har det skett en minskning av antalet aktualiserade barn och unga med cirka 14 procent men samtidigt en ökning av antalet inkomna anmälningar med drygt 11 procent.

Utfallet anger en lägre grad av beviljade öppenvårdsinsatser. Dygnsvården ligger i nivå med föregående år. Antal placeringar är fler än budget men antalet vårddygn färre. Verksamheten har under 2016 haft en ungdom med ett extra omfattande vårdbehov. Nämnden har flera unga i dygnsvård där det förekommer en dokumenterad neuropsykiatrisk problematik. Samverkan kring målgruppen har initierats men behöver fortsatt utvecklas då det ännu inte gett några resultat vad gäller kostnadsfördelning.

Under 2016 har rekryteringssvårigheterna ökat ytterligare och verksamheten har inte lyckats tillsätta tjänster vilket resulterat i mellan 3-5 vakanser under hela året. Stadsbidrag erhöles för att stärka den sociala barn- och ungdomsvården vilket innebar att ytterligare en socialassistent anställdes för att avlasta socialsekreterarna. Arbetsförhållandena för socialsekreterare är ansträngd och stöd i form av personalresurser från insatsfunktionen har periodvis erhållits under året för att möta upp verksamhetens behov. Under 2016 beslutades om särskilda lönesatsningar utan utökat ekonomiskt utrymme.

Kostnadsnivåerna och verksamhetens resultat påverkas negativt av svårigheterna att rekrytera personal.

En gemensam handlingsplan mellan myndighetsutövning för barn och familj verkställdes den 1 juli om prioriteringar för att klara den höga arbetsbelastningen och säkerställa barn och ungas skyddsbehov.

Resultatanalys

Budgetavvikelsen om -182 tkr analyseras nedan. Det finns en resultatstörande post om 200 tkr avseende det sociala investeringsprojektet En kommun fri från våld som belastar IFO och kompenseras för i bokslutet. Nämnden har beslutat att fördela 2 200 tkr ur stadsdelens buffert för att täcka en del av de ökade kostnaderna för den extremt dyra placeringen.

Volymavvikelse

Familjehemsdyggen har en budget om 1 630 dygn och snittet för perioden ligger på 1 500 dygn motsvarande 2 100 tkr. Det finns en volymavvikelse avseende socialsekreterare som är väldigt svårt att rekrytera, motsvarar 1 518 tkr. Fler placeringar har gjorts till ungdomsboende till förmån för övriga placeringar, vilket ger en avvikelse om - 600 tkr. Kontaktverksamheten har något lägre efterfrågan än budgeterat, motsvarande ca 300 tkr. Öppenvården har lägre volymer än budgeterat vilket ger en avvikelse om 1 000 tkr.

Prisavvikelse

Institutionsplaceringarna har under inledningen av året haft en lägre volym än budgeterat, i snitt ca 70 dygn färre per månad, men högre kostnad per placeringen vilket ger en prisavvikelse om - 4 500 tkr.

Effektivitetsavvikelse

Det finns ingen effektivitetsavvikelse att rapportera.

Budgetavvikelse totalt: - 182 tkr

varav

Volymavvikelse: 4 318 tkr

Prisavvikelse: - 4 500 tkr

Effektivitetsavvikelse: 0 tkr

3.2.8 Äldreomsorg

Budgetavvikelse

Antalet brukare som erhållit hemtjänstinsatser har minskat något under året. Antalet beställda hemtjänsttimmar ökade hastigt under början av år 2016 utan att behoven för de enskilda brukarna ökade i samma takt. Detta bedömdes i första hand bero på införandet av en ny modell för beställd och utförd tid, feedbackmodellen. Under våren gjordes justeringar av schabloniderna vilket medförde att den beställda tiden stabiliserade sig. Beställda timmar till hemtjänsten har sedan under årets gång minskat kontinuerligt, samtidigt som den utförda tiden tenderat att öka. Utöver justeringar i feedbackmodellen förklaras minskad beställd tid till hemtjänsten med att biståndshandläggarna kommit igång med uppföljning och omprövningar av insatser och beslut, vilket tidigare fått stå tillbaka på grund av underbemanning. Att hemtjänsten utför mer tid av den beställda bedöms bero på ökad effektivitet inom hemtjänsten och i viss mån tyngre omvårdnadsbehov hos brukare. Utmaningen framöver är i första hand att komma i budgeterad nivå var gäller den interna hemtjänsten. Främsta åtgärden är att kontinuerligt följa upp och ompröva beviljade insatser. Att inte ha "rätt beslut till rätt person vid rätt tillfälle" är inte ett kvalitetssäkrat eller kostnadseffektivt arbetssätt.

Vad gäller hemtjänstens verksamhet så är den beroende av att planeringen i planeringssystemet TES är planerad efter brukarnas behov och med dennes delaktighet vid upprättande av den så kallade genomförandeplanen (hur behovet ska tillgodoses). Verksamheten behöver ytterligare förbättra sitt arbetssätt vad gäller schemaläggning för att få till optimerad bemanning som även frigör resurspass som

kan användas vid frånvaro.

Under årets gång har antalet beviljade platser på vård- och omsorgsboende (Vobo) stabiliserats i förhållande till budget. Under året har ett arbetssätt kring Vobo-utredningar inletts, så kallad Vobo-grupp. Detta innebär att enhetschef, metodhandledare och utvalda biståndshandläggare gör gemensamma bedömningar kring beslut om Vobo i syfte att likställa över staden. Sedan sommaren 2016 ligger antalet Vobo-platser under budgeterad nivå.

Antalet korttidsdygn ligger på en lägre nivå än tidigare år trots att avancerad vård förskjuts från sjukhus till kommunen med påföljande hög vårdtyngd. Det är tydligt att vårdplaneringsteamet i Väster har blivit trygga med att bedöma hemgång för brukare på sjukhus. Det professionella bemötandet och omhändertagandet som arbetsmodellen Trygg Hemgång/Hemteam ger brukarna är en av anledningarna till detta. Korttidsdygn och växelvård gör ett överskott på helår.

Det har under året varit en stor brist på biståndshandläggare, efter flertalet rekryteringsomgångar är bemanningen vid årets slut uppe i 90%. Underbemanningen har ett tydligt samband med tendensen på nationell nivå att socionomer för tillfället tycks välja bort myndighetsutövande arbetsuppgifter till förmån för andra socionomrelaterade yrken. Den sammanslagna enheten för myndighet äldreomsorg har under 2016 totalt rekryterat drygt 25 nya biståndshandläggare (varav sex av dessa tyvärr har valt att också avsluta sin anställning under sitt första år som biståndshandläggare). Att ha så stor andel nyanställda medarbetare har såklart inneburit en betydande risk för verksamhetens innehåll, mål och budget under året. För att motverka problemet med bristen på medarbetare som väljer myndighetsutövande arbetsuppgifter har Borås Stads områdeschefer för socialtjänst tillsammans med centrala personal- och förhandlingsenheten arbetat för att på olika sätt stärka yrket och på så sätt minska personalomsättningen. Det satsningar som görs är en gemensam kompetensförsörjningsplan, lönepåslag i form av en erfarenhetssatsning för medarbetare med myndighetsutövande arbetsuppgifter (vilket innebär lönetillägg utifrån tjänstgöringstid) och mentorstjänster. Utöver detta arbetar också enheten med att förstärka arbetsledningen för att första linjens chefer ska vara mer närvarande, handlingsplan för prioritering av arbetsuppgifter vid arbetsanhopning, välplanerad introduktion, VFU-center (verksamhetsförlagd utbildning) där vi löpande tar emot en till två studenter för att säkra framtida rekrytering.

Behovet av omvårdnadspersonal i hemtjänsten och sjuksköterskor i hemsjukvården har varit större än tillgången vilket inneburit bemannings- och rekryteringssvårigheter samt periodvis kostsamma vikarielösningar. Det har varit svårt att rekrytera omvårdnadspersonal, sjuksköterskor, fysioterapeuter men allra svårast har varit att rekrytera arbetsterapeuter. Underbemanningen av personal på hälso- och sjukvårdssidan är en av anledningarna till det överskott som hemsjukvården redovisar.

Sjukfrånvaron för omvårdnadspersonalen i hemtjänsten har varit hög under året och ungefär i samma nivå som år 2015. Psykosocial arbetsmiljöscreening har genomförts i flera hemtjänstgrupper för att minska ohälsa hos omvårdnadspersonal men har ännu inte lett till förbättrade ohälsotal, dock har antalet rehabiliteringsärenden i hemtjänsten minskat. Delade turer har tagits bort enligt plan och rekrytering fortgår till dess att alla enheter säkrat den grundbemanning. Med ökad grundbemanning för att täcka helgernas bemanningsbehov så behöver verksamheten använda sig av så kallade resursspass för att täcka egen frånvaro på enheten istället för att använda sig av timvikarier. IT-stödet Time Care för schemaplanering har implementerats i äldreomsorgen under december månad och förväntas underlätta, och säkerställa schemaläggning efter verksamhetens behov. Flera av hemtjänstgrupperna är små jämförelsevis mot övriga hemtjänstgrupper i staden och en översyn kommer att påbörjas för en eventuell omstrukturering 2017.

I samband med att de tre enheterna för myndighet äldreomsorg samlokaliseras 2016 har två projektledare funnits i verksamheten på vardera halvtid för att arbeta med handläggningsprocessen och dess nyckeltal. Parallellt med detta har enheten deltagit i centrala kvalitet- och utvecklingsenhetens utredning och uppdrag ”Koll på hemtjänsten”. Båda dessa åtgärder har syftat till att uppnå en kvalitetssäkrad myndighetsutövning med likställda bedömningar/beslut och att behov bedöms utifrån en skälig levnadsnivå. Arbetet bedöms ha kommit en bra bit på väg under 2016 men arbete kvarstår som kommer att omhändertas under 2017 i den nya Vård- och äldreförvaltningen. Bland annat så

kommer handläggningsprocessen att sättas i drift (IT-systemet Canea kommer att användas för processer och rutiner) under våren 2017 och detta kommer att medföra ordning och reda i handläggningsprocessen, vilket ytterst ska generera en ökad kvalitet för brukare.

Resultatanalys

Budgetavvikelsen efter årets slut är 3 374 tkr. Nämnden har beslutat att totalt 11 100 tkr ur stadsdelens buffert ska tilldelas äldreomsorgen och analysen nedan görs utifrån budgettilldelningen 2016. Det har dessutom under året delats ut 2 600 tkr ur det statsbidrag staden tilldelats under 2016 för ökad bemanning. Detta bidrag påverkar resultatet under årets 5 sista månader då verksamheten tagit bort delade turer först i augusti. Detta ger en verklig budgetavvikelse om -10 326 tkr.

Volymavvikelse

Extern hemtjänst har under perioden högre volymer än beräknat, ca 1 700 timmar, motsvarande - 700 tkr. Den interna hemtjänsten har en volymavvikelse om knappt 18 000 timmar motsvarande - 7 000 tkr. Biståndsbedömd dagverksamhet fortsätter att öka och trots en utökad budget under 2016 finns en volymavvikelse om - 800 tkr. Korttidsdygnet har under året legat under budgeterad nivå, med ca 60 dygn per månad, detta ger en budgetavvikelse om 1 700 tkr.

Prisavvikelse

Det finns en prisavvikelsen i och med det nya livsmedelsavtalet avseende kyld mat som trätt i kraft from 1 mars, motsvarande - 600 tkr.

Bostadsanpassningen avsluta året med en budgetavvikelse om 1 000 tkr då de beviljade besluten varit mindre kostsamma än förväntat.

Effektivitetsavvikelse

Hemtjänsten har hittills under året inte uppnått budgeterad effektivitet och har därmed en effektivitetsavvikelse om - 2 026 tkr. Denna avvikelse har legat relativt konstant under årets andra halva vilket innebär att hemtjänsten i princip är uppe i budgeterad effektivitet för 2016. Problemen med feedbackmodelln beräknas ge en effektivitetsavvikelse i intern och extern hemtjänst om ca 1 900 timmar motsvarande - 800 tkr.

Ärendehandläggningen har under året haft ökade kostnader i och med ombyggnation samt förstärkning av metodhandledare motsvarande - 1 100 tkr. Det har dessutom i budget för 2016 legat en underbemanning på handledare.

Budgetavvikelse: - 10 326 tkr

varav

Volymavvikelse: - 6 800 tkr

Prisavvikelse: 400 tkr

Effektivitetsavvikelse - 3 926 tkr

Handlingsplan budgetanpassning

Enligt den upprättade handlingsplanen skulle beviljade VoBo-beslut minska till 266 stycken i december 2015. I december 2016 är 263 VoBo-beslut beviljade, i snitt under året är beviljade VoBo-beslut 272 stycken. Denna del av handlingsplanen anses därmed fortfarande avklarad.

Antal korttidsdygn hade under 2015 en budget om 570 dygn per månad, när handlingsplanen antogs medgav den maximalt 500 dygn per månad. Budgeten för 2016 anger 650 dygn per månad och korttidsdygnet, vilket inkluderar växelvård, håller sig inom och under den ramen. Denna del av handlingsplanen anses därmed också avklarad.

Handlingsplanen angav att beviljade timmar för extern och intern hemtjänst skulle minska med minst 75 timmar per månad. På grund av förändring i mätteknik går det inte att jämföra timmarna rakt av

under perioden. De privata hemtjänsttimmarna har minskat under året och ligger i december på 3 654 timmar, budget 4 100 timmar. Den interna hemtjänstens volymer har dock inte minskat, utan istället ökat. Denna del av handlingsplanen kräver fortsatt arbete, framförallt inom den interna hemtjänsten.

Vikarietimmarna ska enligt handlingsplanen minskas. Vikarietimmarna 2016 är 5 700 färre än 2015. Denna del av handlingsplanen anses avklarad men kommer att fortsätta fokuseras på för en så optimerad bemanning som möjligt.

Påbörjade åtgärder för att minska ohälsa hos omvårdnadspersonal i hemtjänsten har ännu inte lett till förbättrade ohälsotal. Denna del av handlingsplanen kräver fortsatt arbete.

Under 2015 genomfördes anpassning av bemanningen i nattorganisationen. Denna anpassning är idag normalnivån och därmed anses denna del av handlingsplanen avklarad.

3.3 Verksamheternas utveckling

3.3.1 Gemensam administration

Ekonomiskt sammandrag

Tkr	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Budget 2016	Bokslut 2016
Intäkt	2 535	2 653	2 527	2 661
Kostnad	-21 565	-21 933	-21 627	-21 017
Nettokostnad	-19 030	-19 280	-19 100	-18 356

Analys

1. Brukarperspektivet

Årets uppdrag har genomförts som planerat och tidplaner har följts.

2. Medarbetarperspektivet

Verksamheten har inte varit fullbemannad på grund av sjukdom och vakanser. Inför omorganisationen har inte vakanser ersatts.

3. Verksamhetsperspektivet

Inför omorganisation har inga särskilda satsningar gjorts utan fokus har legat på att fullfölja uppdragen fram till den nya organisationen införs.

4: Verksamhetens ekonomi *(alla %-förändringar är i relation till nettokostnadsförändringen)*

Verksamheten har en nettokostnadsutveckling på -4,8 %, från 19 280 tkr år 2015 till 18 356 tkr år 2016.

3.3.2 Förebyggande arbete

Ekonomiskt sammandrag

Tkr	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Budget 2016	Bokslut 2016
Intäkt	1 506	1 985	1 675	2 077
Kostnad	-6 685	-6 671	-7 075	-7 895
Nettokostnad	-5 179	-4 686	-5 400	-5 818

Analys

1. Brukarperspektivet

Arbetet med "Kultur för hälsosamt åldrande" i Centrumhuset på Kristineberg i form av bland annat kör och resor fortsätter att utvecklas och ökar i antal deltagare.

Resor till Ullared och Liseberg har genomförts med flera "busstopp" på stadsdelen i syfte att människor boende på olika områden ska kunna knyta nya kontakter. Detta arbete förstärktes under sommaren genom samverkan inom verksamheterna Kultur, Fritid och Förebyggande. Pappagrupper har bedrivits på Norrby Familjecentral i syfte att stärka pappor och deras nätverk.

Under sommaren har Förebyggande erbjudit ferieplatser med uppdrag "demokratiutveckling".

2. Medarbetarperspektivet

Kombinationen av olika uppdrag och aktiviteter inom verksamheten upplevs som stimulerande och utvecklande av berörd personal. Flera medarbetare inom verksamheten är aktiva inom det sociala investeringsprojektet En kommun fri från våld.

3. Verksamhetsperspektivet

Trygghetsbefrämjande åtgärder tillsammans med de boende på område Norrby har utvecklats vilket bland annat resulterat i den återkommande "Norrbyfesten", där eldsjälar på Norrby får pris för sitt arbete. Mötesplats Norrby fortsätter att utvecklas som mötesplats med bibliotek och fungerar som ett nav i området.

Under året har arbetet med "En kommun fri från våld" fortsatt. Tillsammans med IFO och grundskolan är KFF (Kultur, Fritid och Förebyggande) en del av det stora våldspreventiva arbete där Borås Stad samverkar med bland annat MUCF (Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor) och Män för jämställdhet för att bli en stad fri från våld.

4. Verksamhetens ekonomi (alla %-förändringar är i relation till nettokostnadsförändringen)

Nettokostnadsutvecklingen är 10,1 %, från 4 687 tkr år 2015 till 5 161 tkr år 2016.

3.3.3 Fritid

Ekonomiskt sammandrag

Tkr	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Budget 2016	Bokslut 2016
Intäkt	617	574	207	1 277
Kostnad	-14 228	-14 472	-14 237	-15 074
Nettokostnad	-13 611	-13 898	-14 030	-13 797

Analys

1. Brukarperspektivet

Stadsdelens öppna ungdomsverksamhet har under året haft öppet i snitt 151 timmar per vecka, vilket är enligt budget 2016.

Arbetet med att bredda målgruppen och att öka andelen producerande ungdomar inom den öppna ungdomsverksamheten pågår. Fortfarande är andelen flickor för låg men aktiviteter för att stödja en ökad jämställdhet i verksamheten pågår. Andelen flickor som besöker verksamheten har minskat något

från 34 % år 2015 till 32 % år 2016. En positiv trend kan skönjas av antalet producerande ungdomar som långsamt ökar.

Statsbidrag har erhållits för sommarverksamheten och möjliggjort en förstärkning av verksamhet riktad till barn och ungdomar inom hela stadsdelen. Verksamheten har varit tillgänglig utan någon extra kostnad för deltagarna, vilket följer Borås Stads och Statens ambitioner om en verksamhet tillgänglig för alla oberoende av socioekonomiska förutsättningar. Några exempel är öppen ungdomsverksamhet under kvällstid på områdena Viskafors, Norrby, Sandared och Kristineberg och familjesor varje vecka med upphämtning på Kristineberg och Norrby. Dagtid har verksamheten kunnat erbjuda många och varierande aktiviteter dagligen på Norrby och Kristineberg samt varje vecka på de andra områdena.

Under sommaren har Fritid erbjudit ungdomar ferieplatser.

2. Medarbetarperspektivet

Satsningen på ökad jämställdhet inom verksamheten ger möjlighet till nya arbetssätt och ställer krav på reflektion över normer och förhållningssätt hos varje medarbetare.

3. Verksamhetsperspektivet

Flickor har generellt sett under många år varit underrepresenterade på Borås Stads fritidsgårdar. Verksamheten i Stadsdel Väster har ett uppdrag att öka antalet flickor som besöker den öppna ungdomsverksamheten. För att öka jämställdheten har bland annat ett samarbete med Borås ridhus, Futebol da forca och Crossing boarders fortsatt.

Verksamhet på fler platser och samverkan med föreningslivet har inneburit en möjlighet att prova andra sätt att bedriva öppen ungdomsverksamhet.

4. Verksamhetens ekonomi

Nettokostnadsutvecklingen är -0,7 %, från 13 898 tkr år 2015 till 13 797 tkr år 2016.

3.3.4 Kultur

Ekonomiskt sammandrag

Tkr	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Budget 2016	Bokslut 2016
Intäkt	2 493	2 325	2 182	2 448
Kostnad	-11 812	-11 950	-10 732	-11 249
Nettokostnad	-9 319	-9 625	-8 550	-8 801

Analys

1. Brukarperspektivet

Öppettiderna har minskat med 29 timmar i veckan jämfört med föregående år. Budgeterat för 2016 var en minskning med 40 timmar per vecka. Synpunkter har framförts från brukare där det framkommit missnöje kring den minskade tillgängligheten.

Verksamheten får fortsatt höga betyg i brukarundersökningar gällande nöjdhetsgrad.

Under sommaren har Kulturen erbjudit ungdomar ferieplatser.

2. Medarbetarperspektivet

Områdeschef, enhetschefer, verksamhetsutvecklare och medarbetare har på olika sätt ingått i processer kring den nya organisationen 2017

Under semesterperioden fördelades personalen på alla stadsdelens bibliotek.

3. Verksamhetsperspektivet

Utlåningsstatistiken för Borås Stad som helhet visar en minskning i antal lån. Detta märks också på Stadsdel Väster. Den minskade utlåningen följer en nationell trend. Biblioteken som mötesplatser för annat än mediautlåning har dock inte minskat antalet besök.

4. Verksamhetens ekonomi *(alla %-förändringar är i relation till nettokostnadsförändringen)*

Nettokostnadsutveckling -8,6 %, från 9 625 tkr år 2015 till 8 801 tkr år 2016.

3.3.5 Förskola

Ekonomiskt sammandrag

Tkr	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Budget 2016	Bokslut 2016
Intäkt	39 254	43 263	51 226	62 554
Kostnad	-250 650	-270 181	-289 246	-302 866
Nettokostnad	-211 396	-226 918	-238 020	-240 312

Analys

1. Brukarperspektivet

Antalet barn i förskoleålder har ökat successivt i Stadsdelsförvaltningen Väster, vilket också avspeglats i en ökad efterfrågan på förskoleplatser. Även efterfrågandegraden har ökat och 2015 var den 90 %, vilket var en ökning med 1 procentenhet jämfört med budget 2015 och 4 procentenheter från 2011. Den modell förskolan arbetar med att producera platser utifrån ett behovsperspektiv har medfört att antalet köpta platser från andra stadsdelar minskat och dessutom sålda platser ökat. I pågående lokalutredning behandlas även fortsättningsvis expansion och omdisponering av förskolelokaler för att möta en förändrad demografi och möjliggöra en effektivisering av verksamheten.

Ett omfattande arbete har pågått för att öka effektiviseringen av verksamheten för att en större andel av budgeten ska kunna läggas på personalkostnader. Detta har de senaste åren resulterat i att förvaltningen har kunnat förbättra förutsättningarna för en högre kvalitet i verksamheten genom att sänka antalet barn per årsarbetare något. 2012 hade förvaltningen 7,0 barn per årsarbetare och 2016 har det sänkts till 5,5 barn per årsarbetare. Det är dock viktigt att poängtera att den bemanningen vi haft 2016 inte hade varit möjlig att ha utan statsbidragen.

2. Medarbetarperspektivet

Läget bland förskolans medarbetare har under 2016 varit något bättre än tidigare år. Det finns en tydlig korrelation mellan den ökade bemanningen och tydliga tendenser till minskad sjukfrånvaro.

Personalplanering har genomförts varje månad för att undvika övertalighet och minska inläsningseffekter, sprida kompetens samt arbeta långsiktigt för en jämn behörighet mellan enheterna.

Under 2016 har fortbildningsåtgärder genomförts för medarbetare på förskolorna under året, bl.a. inom språkutveckling, matematik, naturvetenskap och teknik samt IKT.

Tre ECERS-pedagoger har arbetat deltid med att stödja kvalitetsarbetet på förskolorna. ECERS är ett instrument med vars hjälp man systematiskt observerar och bedömer innehåll och kvalitet i förskoleverksamheten i förhållande till uppsatta mål. Under året har även en IKT-pedagog varit anställd för att arbeta med utbildning av personal.

3. Verksamhetsperspektivet

Arbete kring organisation och organisering har under 2016 pågått i verksamheten. Detsamma gäller arbete kring lokalplanering och nybyggnation. Målsättningen är att satsa på större och för verksamheten

mer välanpassade förskoleenheter för att skapa en mer effektiv organisation med större möjligheter till pedagogisk utveckling och flexibilitet. Resultatet av lokalplaneringen är att ett flertal ytterligare förskolor nu står på agendan för byggnation, utbyggnation eller renovering. Under våren 2017 öppnar KreaNova på Norrby. Förvaltningen har deltagit aktivt i samarbete med LFF att finna tomter och möjligheter till nya förskolor i expansiva områden.

4. Verksamhetens ekonomi (alla %-förändringar är i relation till nettokostnadsförändringen)

Befolkningsperspektivet:

Nettokostnadsutvecklingen är 13,2 mkr från år 2015 till 2016 utifrån befolkningsspektivet, det vill säga hela område förskola, vilket innebär 5,8%.

Produktionsperspektivet:

När nettokostnadsutvecklingen studeras för den egna produktionen, det vill säga enbart stadsdelens egna förskolor, blir den 5,4%.

3.3.6 Grundskola inkl. särskola, fritidshem

Ekonomiskt sammandrag

Tkr	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Budget 2016	Bokslut 2016
Intäkt	52 682	60 542	65 704	83 535
Kostnad	-492 776	-515 317	-546 075	-563 746
Nettokostnad	-440 094	-454 775	-480 371	-480 211

Kostnader för det sociala investeringsprojektet Hela Väster belastar verksamhetens resultat med 1 094 tkr. Kostnaderna för projektet regleras av KS i bokslutet.

Analys

1. Brukarperspektivet (De vi är till för)

Av eleverna i årskurs 9 uppnådde 77 % gymnasiebehörighet vid läsårsslutet i juni. Ytterligare 5 elever nådde gymnasiebehörighet efter sommarskola. Nämndens målvärde var 83 % och därmed är målet inte uppnått. Resultatet i juni var 4,4 procentenheter sämre än 2015. Däremot har gymnasiebehörigheten för elever i Väster som inte är nyanlända ökat med 0,9 procentenheter till 86,5 % jämfört med 2015. Både Särilaskolan och Viskaforsskolan har förbättrat resultaten från 2015, och Viskaforsskolan har gjort den största förbättringen om nyanlända elever räknas bort, från 75,3 % till 83,3 %. Även i årskurs 6 har elevernas resultat försämrats, medan elevernas resultat i årskurs 3 har förbättrats jämfört med 2015. Skillnaden mellan olika skolor är fortsatt stor och i Väster är det störst skillnad i elevers resultat mellan Särilaskolan och Sandgårdsskolan. Även inom skolor ökar skillnaderna mellan elevers resultat. Det är fler elever som når högre resultat samtidigt som det är fler elever som inte når kunskapskraven. Orsaken till att fler elever når högre resultat är att undervisningen har förbättrats. Däremot har skolan i Väster inte klarat av att kompensera det ökande antal elever som behöver särskilda insatser för att nå mål.

Antalet västerelever i grundskola har ökat med 250 jämfört med 2015 och bedömningen framåt är att elevantalet kommer fortsätta att öka, dock ej så kraftigt kommande år. Elevantalet i egna skolor har ökat med 151 jämfört med 2015 och även här är bedömningen att det kommer att fortsätta öka. Antalet elever i förskoleklass har ökat med 48 och i fritidshem med 108. Antalet västerelever i grundskola i fristående skolor har ökat med 39 jämfört med 2015.

Under året har det kommit 88 nyanlända elever till stadsdel Väster, vilket är 83 färre än under 2015. Det är en stor utmaning för stadsdelen att ta emot, undervisa och särskilt stödja alla nyanlända elever som kommit till stadsdelen de senaste åren, såväl ur ett personellt som ett ekonomiskt perspektiv.

2. Medarbetarperspektivet

Sjukfrånvaron inom område skola har i snitt varit 6,2 % under perioden november 2015-oktober 2016. Under motsvarande period året innan var sjukfrånvaron 7,2 %, vilket innebär en minskning med 1 % - enhet. Det kan nu ses ett tydligt trendbrott i att sjukfrånvaron minskar. Insatser för att öka hälsan och minska sjukfrånvaron har genomförts under 2016. Sjukfrånvaron ligger dock på en relativt hög nivå. 2011 då Väster bildades var den knappt 4 % inom område skola.

Medarbetarna har generellt haft en ansträngd situation för att lösa sina uppdrag, tillgodose elevers stödbehov och arbeta för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Det finns en variation såväl mellan skolor som inom skolor i arbetsbelastningen. Bedömningen är att det finns en viss koppling mellan arbetsbelastningen och den relativt höga sjukfrånvaron. I klassrummen har spännvidden mellan olika elevers kunskapsnivå ökat markant under de senaste åren och det innebär att kraven på lärare att möta eleverna och anpassa undervisningen på vitt skilda nivåer har ökat i hög grad.

Under 2016 har möjligheten att rekrytera behöriga lärare och övriga pedagoger starkt försämrats, vilket har inneburit att ett större antal obehöriga har anställts viss tid jämfört med föregående år. Den här stora svårigheten gäller även för personalgrupperna inom elevhälsan. Insatser för att öka attraktiviteten i verksamheten för att kunna rekrytera kompetenta och behöriga medarbetare är en mycket viktig strategisk fråga. En framgångsrik åtgärd som genomförts är att anställa några duktiga och intresserade lärare som utbildade specialpedagoger och stimulera dessa att studera. När studierna är klara garanteras de en tillsvidareanställning som specialpedagog.

Två nya rektorer har anställts under året i stadsdel Väster. Antalet kvalificerade sökande har varit få, men trots detta har dessa tjänster kunnat tillsättas med kompetenta personer. Förutsättningar i uppdragen och lönenivåerna för rektorerna är viktiga områden kommande år för att kunna attrahera duktiga kandidater.

3. Verksamhetsperspektivet

Under 2016 har verksamheten i stort kunnat bedrivas enligt plan trots det relativt stora antalet nyanlända elever som anlänt. Det är en ökad belastning på de skolor som tar emot många nyanlända elever, genom att det blir en stor spännvidd i kunskapsnivåerna i klassrummen och att den sociala strukturen förändras hela tiden. Antalet elever i förberedelseklass har successivt minskat under året, för att i slutet av året vara cirka 30. Stadsdel Väster har ställt lokaler till CFL förfogande och den verksamheten fanns i följande skolor under hela eller delar av 2016: Kristinebergskolan, Svedjeskolan, Byttorpskolan och Viskaforskskolan.

De främsta gemensamma utvecklingsprocesserna i syfte att utveckla verksamheten och undervisningen som genomförts under 2016 är inom områdena elevhälsa, tillgänglighet och inkludering, systematiskt kvalitetsarbete, bedömning för lärande (BFL), läsutveckling, matematik, informations- och kommunikationsteknik, skolornas attraktivitet och personalens stolthet för den egna verksamheten. Dessa utvecklingsinsatser har i stort kunnat genomföras enligt plan och generellt upplevts positiva. Personalen är överlag nöjd med att Borås Stad satsar så mycket på kompetensutveckling, men samtidigt har det också upplevts ansträngande att få in allt som ska göras inom befintlig tillgänglig tid. Bedömningen är att de satsningar som genomförts under de senaste åren har gett effekt på så sätt att fler elever presterar bättre, men samtidigt är det fler elever som skolan inte klarar av att stödja så att kunskapskraven nås. Mätning visar att stoltheten för den egna skolan har ökat och att skolkulturen har förbättrats.

Arbetet kring skolans lokaler har fortsatt under året med bland annat förstudier för ombyggnader av Särilaskolan, Sjömarkensskolan och Daltorpskolans gamla idrottshall. Lokalfrågorna är fortsatt strategiskt viktiga att arbeta med för skolverksamhet, där permanent ersättning för paviljongerna vid Sjömarkensskolan, Särilaskolans ombyggnad samt att anpassa dimensionerna i lokalerna till det ökande elevantalet tar högst prioriterade. Beräkningar inom stadsdelen av elevvolymernas utveckling visar att skollokaler i områdena Göta och Norrby inte kommer att räcka till i framtiden.

Under 2016 har arbetet fortsatt för att ytterligare förbättra likvärdigheten inom skolan i Väster genom

bland annat kompetensutveckling, likvärdig resursfördelning, gemensamt arbete och lärande i ledningen. Även inom Borås Stad har arbetet för ökad likvärdighet fortsatt tillsammans med Norr och Öster, till exempel genom gemensam kompetensutveckling, att utveckla ett gemensamt system för kvalitetsarbete, ett gemensamt system för resursfördelning och ett sammanhållet sätt kring försteläraryrket.

Det sociala projektet Hela Väster har genomförts på Byttorpskolan (hela året) och Särilaskolan (hösten), har genomförts under 2016. Projektet har fått medel från Borås Stads sociala investeringsfond. Olika metoder för att arbeta med elevers normbrytande beteenden, såväl främjande och förebyggande som åtgärdande har genomförts. Det finns resultat såväl gällande enskilda elever som upplevelsen hos personalen som är positiva tecken. Särilaskolan är även med i projektet En kommun fri från våld, och där har insatsen på skolan bestått av implementering och utbildning av metoden Mentorerna mot våld, vilken involverar både elever och personal.

4. Verksamhetens ekonomi (alla %-förändringar är i relation till nettokostnadsförändringen)

Nettokostnadsutvecklingen från år 2015 till 2016 utifrån befolkningsperspektivet, det vill säga hela område skola, är 5,6 %. Nettokostnaden har ökat med 25,4 mkr från 445 775 tkr år 2015 till 480 211 tkr år 2016.

3.3.7 Individ- och familjeomsorg

Ekonomiskt sammandrag

Tkr	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Budget 2016	Bokslut 2016
Intäkt	3 376	2 857	1 829	2 354
Kostnad	-56 710	-65 817	-58 849	-59 755
Nettokostnad	-53 334	-62 960	-57 020	-57 401

Kostnader för det sociala investeringsprojektet En kommun fri från våld belastar verksamhetens resultat med 200 tkr. Kostnaderna för projektet regleras av KS i bokslutet.

Analys

Mot 2015 har nettokostnaden minskat med ca 10 % medan förändringen mot 2014 dvs på två år är ca 7 %.

Volymförändringarna som redovisats under budgetavvikelsen har väsentligt bidragit till den redovisade nettokostnadsutvecklingen.

3.3.8 Äldreomsorg

Ekonomiskt sammandrag

Tkr	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Budget 2016	Bokslut 2016
Intäkt	47 748	44 200	27 716	31 821
Kostnad	-407 257	-417 859	-396 077	-396 808
Nettokostnad	-359 509	-373 659	-368 361	-364 987

Analys

Nettokostnadsutvecklingen är kraftigt avtagande till följd av den handlingsplan som äldreomsorgen arbetar med för att anpassa verksamheten till sin ekonomiska ram. I budgetutfallet ingår tillskott från nämndens buffert varför nettokostnadsutvecklingen bättre beskriver vilka effekter anpassningsarbetet gett.

Nettokostnaderna i löpande priser är ca 2,3 % lägre 2016 än 2015. Från 2014 är ökningen endast 1,3 %. Även detta i löpande priser.

4 Kommungemensam verksamhet

4.1 Resultat

Ekonomiskt sammandrag

Tkr	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Budget 2016	Bokslut 2016	Avvikelse
Sålda platser	143 763	153 175	155 350	157 278	1 928
Statsbidrag	444	1 462	0	2 236	2 236
Avgifter och övriga intäkter	58 710	54 401	46 222	47 602	1 380
Summa Intäkter	202 917	209 038	201 572	207 116	5 544
Personal	-143 290	-153 631	-175 386	-167 527	7 859
Lokaler	-13 401	-13 799	-13 007	-13 236	-229
Köpta platser	-40 158	-30 711	0	-10 683	-10 683
Övrigt	-36 364	-39 370	-42 718	-45 077	-2 359
Summa kostnader	-233 213	-237 511	-231 111	-236 523	-5 412
Buffert (endast i budget)					
Nettokostnad	-30 296	-28 473	-29 539	-29 407	132
Kommunbidrag	26 850	27 058	29 539	29 539	0
Resultat efter kommunbidrag	-3 446	-1 415	0	132	132
Godkänt ianspråktaget ackumulerat resultat					
Resultat jfr med tillgängliga medel	-3 446	-1 415	0	132	132
Ackumulerat resultat	-1 106				

Resultatanalys

Sammantaget följer de kommungemensamma verksamheterna budget dvs nivån på anslagsökningen och prisutvecklingen för produktionen. Nettokostnaden 2016 är ca 3,3% högre än under 2015.

4.2 Kommunövergripande verksamhet

4.2.1 Budgetavvikelse

Verksamheternas nettokostnad

Tkr	Budget 2016	Bokslut 2016	Avvikelse Tkr	Avvikelse %
Individ- och familjeomsorg	25 411	22 863	2 548	10,03
Intern service	989	1 090	-101	-10,21
Summa	26 400	23 953	2 447	9,27

Väsentliga budgetavvikelser

IFO Barn och familj

Verksamheten har en positiv budgetavvikelse om 2 548 tkr.

Avvikelsen består av att fältverksamheten under större delen av året inte varit verksam samt att en tjänst som verksamhetsutvecklare kring våld i nära relation inte lyckades tillsättas.

Kommungemensam Kost

Verksamheten har en negativ budgetavvikelse efter året på -101 tkr.

Förslag till styrdokument är framtaget vilket kommer tydliggöra ramar, riktlinjer och målsättning för kosten i Borås Stad. Efter att styrdokumentet blev beslutat i februari 2016 påbörjades framtagandet av handlingsplaner.

Åtgärder

IFO Barn och familj

Det har varit svårt att rekrytera personal till fältverksamheten och vakanser kvarstår. Tjänsten som verksamhetsutvecklare kring våld i nära relation överförs till enheten Centrum för kunskap och säkerhet.

4.2.2 Verksamheternas utveckling

4.2.2.1 Individ- och familjeomsorg

Ekonomiskt sammandrag

Tkr	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Budget 2016	Bokslut 2016
Intäkt	3 750	5 960	5 282	6 680
Kostnad	-26 316	-29 305	-30 693	-29 543
Nettokostnad	-22 566	-23 345	-25 411	-22 863

Analys

Nettokostnadsutvecklingen mellan 2015 och 2016 är en minskning med ca 10% och är nästan in nivå

med 2014 i löpande priser. Bakgrunden är främst lägre bemanning under en period då översyn av verksamhetens innehåll skett och till viss del även rekryteringsläget.

4.2.2.2 Intern service

Ekonomiskt sammandrag

Tkr	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Budget 2016	Bokslut 2016
Intäkt	0	0	0	71
Kostnad	-950	-970	-989	-1 162
Nettokostnad	-950	-970	-989	-1 091

Analys

Nettokostnadsutvecklingen är marginell.

4.3 Kommungemensam produktion

4.3.1 Budgetavvikelse

Verksamheternas nettokostnad

Tkr	Budget 2016	Bokslut 2016	Avvikelse Tkr	Avvikelse %
Individ- och familjeomsorg	710	789	-79	-11,13
Äldreomsorg	2 429	4 580	-2 151	-88,55
Flyktingverksamhet				
Summa	3 139	5 369	-2 230	-71,04

Väsentliga budgetavvikelser

IFO Barn och familj

Det finns en budgetavvikelse om -79 tkr som ej fördelats ut.

Sjukfrånvaron har under 2016 varit lägre än tidigare vilket varit gynnsamt för produktionen och påverkat intäkterna.

Kyld Mat

Budgetavvikelsen under året blev -84 tkr. Antalet brukare som får kyld mat har under 2016 varit lägre än tidigare vilket påverkat resultatet.

Nytt avtal från och med mars 2016 kommer innebära förändrade leveransrutiner som i sin tur kommer att betyda viss anpassning av arbetsuppgifter och personalbemanning. Planering för detta pågår i verksamheten. Verksamheten har tagit över och förenklat administrativa processer såsom sammanställningar och beställningar vilka tidigare utförts av hemtjänstpersonalen. Förändringen kan bidra till ökad brukartid inom äldreomsorgen.

Äldreomsorg

Brukarperspektivet

Effekten av mer restriktiv biståndsbedömning och att de äldre mer väljer att bo kvar i ordinarie bostad är att vårdtyngden hos de som kommer till vobo är högre. Under året har verksamheten än mer arbetat med att säkra ett personligt bemötande, i samband med inflyttning, aktiviteter och bemötande av anhöriga. Och att fortlöpande ge en kvalificerad omvårdnad i dialog och med trygghet.

I brukarundersökningen "öppna jämförelser" får verksamheten ett högt betyg. På tre av enheterna får verksamheten 100% sammantaget nöjdhet.

Korttidsboende finns på Byttorpsklint, 10 somatiska platser, där verksamheten nästan fullt ut bedrivs som växelvård. På Fagersro finns 6 platser också med somatisk inriktning. Efterfrågan på korttid har minskat framför allt på Fagersro. Korttidsverksamhet har under senare delen av hösten därför koncentrerats till Hulta Ängar.

På Rundeln, Göta finns 15 platser och på Kvibergsgatan, Byttorp 10 platser för dagverksamhet för personer med demenssjukdom. Efterfrågan har under hela - 16 varit fortsatt hög, och fler personer än platser har kunnat erbjudas vistelse. Förutom att aktiviteterna har blivit fler, både i o utanför lokalerna, har samverkan med anhöriga blivit bättre.

Medarbetarperspektivet

Den mer vårdtunga situationen på Vobo ställer större krav på kompetens och kontinuitet, i att möta äldre och anhöriga i svåra situationer, ibland med mycket korta tidsperspektiv. Det kräver närvarande enhetschefer, vilket varit fallet. Kontinuitet och utbildad omvårdnadspersonal finns. Verksamheten har haft stöd av planeringsledare med särskild kompetens i demenssjukdomar och anhörigstöd. En utvecklad samverkan med Almåsgymnasiet har inneburit mer möjligheter att ta emot praktikanter.

From augusti har de delade turerna tagits bort. Och från december med stöd av ett schemasystem i TIME CARE.

Personalkontinuiteten och kompetensen är hög på samtliga korttidsenheter.

Verksamhetsperspektivet

För verksamheten i stort har som ovan beskrivits vårdtyngd ökat. Under året har nytt datasystem avseende schema tillförts. Byttorpsklint har från oktober övergått i drift utfört av Attendo.

Användandet av LEAN som grund i kvalitetsarbete har fortsatt, där de viktigaste beståndsdelarna är implementerad värdegrund, mätbara mål, att ha fokus på vad som är värdeskapande för de äldre, och personalens delaktighet.

Bristande efterfrågan på korttidsplatser skapar oro och sämre ekonomi.

Dagverksamheterna har fortsatt att utveckla under året, med effekt stor nöjdhetsgrad hos besökarna, anhöriga och personal.

Ekonomiperspektivet

Budgetavvikelsen för kommungemensam äldreomsorg blev - 2 151.

Den stora skillnaden från november månads resultat är en felperiodisering avseende upphandlingen Byttorpsklint där december månad blir ca 1 500 tkr dyrare än övriga månader pga säbosnurrans 41 dagar för december.

Dessutom har Fagersro korttid haft intagningsstopp i december vilket gett en underskott på ca 400 tkr i intäkter samtidigt som vissa enheter gått med underskott i december avseende personal.

Åtgärder

IFO Barn och familj

Prissättningen har justerats mot köpande verksamhet. Dialogcentrum har utöver sitt ordinarie arbete

åtagit sig flera uppdrag för att avlasta myndighetsfunktionerna som har svårt att rekrytera personal.

4.3.2 Verksamheternas utveckling

4.3.2.1 Individ- och familjeomsorg

Ekonomiskt sammandrag

Tkr	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Budget 2016	Bokslut 2016
Intäkt	17 616	18 367	21 005	20 224
Kostnad	-17 616	-19 780	-21 715	-21 013
Nettokostnad	0	-1 413	-710	-789

Analys

Nettokostnadsutvecklingen är identisk med resultatutvecklingen och beskrivs under budgetavvikelsen.

4.3.2.2 Äldreomsorg

4.3.2.2.1 Vård- och omsorgsboenden

Ekonomiskt sammandrag

Tkr	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Budget 2016	Bokslut 2016
Intäkt	141 540	152 334	150 514	154 240
Kostnad	-147 013	-152 793	-151 147	-156 990
Nettokostnad	-5 473	-459	-633	-2 750

Analys

Nettokostnadsutvecklingen är identisk med resultatutvecklingen och beskrivs under budgetavvikelsen.

4.3.2.2.2 Korttidsplatser

Ekonomiskt sammandrag

Tkr	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Budget 2016	Bokslut 2016
Intäkt	12 495	12 443	12 991	13 461
Kostnad	-13 941	-14 751	-14 755	-15 482
Nettokostnad	-1 446	-2 308	-1 764	-2 021

Analys

Nettokostnadsutvecklingen är identisk med resultatutvecklingen och beskrivs under budgetavvikelsen.

4.3.2.2.3 Dagverksamhet

Ekonomiskt sammandrag

Tkr	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Budget 2016	Bokslut 2016
Intäkt	5 043	5 791	5 281	6 191
Kostnad	-4 905	-5 770	-5 313	-6 000
Nettokostnad	138	21	-32	191

Analys

Nettokostnadsutvecklingen är identisk med resultatutvecklingen och beskrivs under budgetavvikelsen.

4.3.2.3 Intern service

4.3.2.3.1 Kyld mat

Ekonomiskt sammandrag

Tkr	Bokslut 2014	Bokslut 2015	Budget 2016	Bokslut 2016
Intäkt		6 506	6 500	6 249
Kostnad		-6 506	-6 500	-6 334
Nettokostnad		0	0	-85

Analys

5 Verksamhetsmätt

5.1 Fritidsverksamhet

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2014	Årsutfall 2015	Budget 2016	Årsutfall 2016
Antal fritidsgårdar	6	6	6	6
Öppethållande timmar per vecka, fritidsgård	146	156	150	151
Öppethållande dagar per vecka	6	6	6	6

5.2 Kultur

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2014	Årsutfall 2015	Budget 2016	Årsutfall 2016
Antal folkbibliotek	5	5	5	5
Öppethållande timmar per vecka, folkbibliotek	183	172	132	143

5.3 Skola

5.3.1 Grundskola

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2014	Årsutfall 2015	Budget 2016	Årsutfall 2016
Antal elever från stadsdelen i grundskola	4 151	4 299	4 380	4 549
Antal individintegrerade elever från stadsdelen	8	6	6	2
Antal egna elever i fristående skola	645	709	748	748
Antal elever i stadsdelens skolor, ej kommungemensamma specialskolor	3 604	3 725	3 736	3 876
Antal elever i åk 1-3 i stadsdelens skolor, ej kommungemensamma specialskolor	1 358	1 418	1 394	1 455
Antal elever i åk 4-6 i stadsdelens skolor, ej kommungemensamma specialskolor	1 074	1 089	1 121	1 129
Antal elever i åk 7-9 i stadsdelens skolor, ej kommungemensamma specialskolor	1 172	1 218	1 221	1 292
Total produktionskostnad per elev i stadsdelens skolor, exkl skolskjutsar, kr	81 639	81 550	83 356	83 030
Kostnad för administration per elev i stadsdelens skolor, kr	5 810	5 958	7 138	6 456
Kostnad för skolmåltider per elev i stadsdelens skolor, kr	5 393	5 059	5 375	5 653
Kostnad för elevvård per elev i stadsdelens skolor, kr	2 730	3 400	3 258	3 230
Kostnad för lokaler per elev i stadsdelens skolor, kr	17 990	18 261	18 465	18 311
Kostnad för undervisning per elev i stadsdelens skolor, kr	43 811	43 090	42 971	43 239
Kostnad för elevassistenter per elev i stadsdelens skolor, kr	2 241	1 785	3 049	1 557
Kostnad för läromedel mm per elev i stadsdelens skolor, kr	2 984	3 299	2 404	3 887
Kostnad för skolbibliotek per elev i stadsdelens skolor, kr	679	699	696	697

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2014	Årsutfall 2015	Budget 2016	Årsutfall 2016
Lokalyta per elev, m ²	13,87	13,75	13,7	13,78
Antal elever per lärare, exkl. kommungemensam skola (heltidstjänst)	12,5		13	12,58
Antal elever per lärare exkl. lärare i svenska som andraspråk	12,8		13,3	12,9
Antal elevvårdspersonal och elevassistenter per 100 elever	1,1	1,1	1,2	1,2
Antal egna elever med skolskjuts	1 717	1 656	1 556	1 686

5.3.2 Förskoleklass

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2014	Årsutfall 2015	Budget 2016	Årsutfall 2016
Antal elever från stadsdelen i förskoleklass	496	500	528	548
Antal elever i fristående verksamhet	38	39	45	45
Antal elever i stadsdelens förskoleklasser	446	459	470	496
Total nettokostnad per elev i stadsdelens förskoleklasser	45 814	39 589	44 609	36 182
Kostnad för personal per elev i stadsdelens förskoleklasser	27 351	24 020	27 225	20 562
Kostnad för lokaler per elev i stadsdelens förskoleklasser	10 639	10 050	11 213	10 555
Övriga kostnader per elev i stadsdelens förskoleklasser	7 824	5 519	6 171	5 065
Elever per heltid pedagogisk personal	18,6	20,2	18,1	21,7

5.3.3 Obligatorisk särskola

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2014	Årsutfall 2015	Budget 2016	Årsutfall 2016
Antal elever i särskola	37	37	39	39

5.3.4 Fritidshem

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2014	Årsutfall 2015	Budget 2016	Årsutfall 2016
Antal placerade barn från egen stadsdel.	1 686	1 690	1 680	1 798
varav barn i fristående	175	184	182	192

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2014	Årsutfall 2015	Budget 2016	Årsutfall 2016
verksamhet				
Andel placerade barn som går i förskoleklass och åk 1-3, %	74	74	72	68
Andel placerade barn som går i åk 4-6, %.	17	13	13	12
Antal producerade platser i stadsdelen	1 312	1 348	1 380	1 380
Antal inskrivna barn i stadsdelen	1 473	1 465	1 454	1 545
Bruttokostnad per heltidsbarn, kr	39 189	41 680	40 920	44 079
Kostnad för personal per heltidsbarn, kr	23 571	25 544	22 798	26 192
Kostnad för lokaler per heltidsbarn, kr	10 495	10 110	11 820	11 755
Övriga kostnader per heltidsbarn, kr	5 123	6 027	6 303	6 131
Inskrivna barn per heltid pedagogisk personal	21,8	22	22,4	24,9

5.4 Förskola

5.4.1 Förskola

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2014	Årsutfall 2015	Budget 2016	Årsutfall 2016
Antal placerade barn från egen stadsdel	2 256	2 294	2 340	2 366
varav barn i fristående verksamhet	186	184	185	184
varav barn i pedagogisk omsorg i stadsdelen	0	0	0	0
varav barn i enskild pedagogisk omsorg	4	6	9	7
Andel placerade egna barn i förskoleverksamhet, %	89	90	89	90
varav andelen placerade egna barn i förskola, %	89	90	89	90
varav andelen placerade egna barn i pedagogisk omsorg, %	0	0	0	0
Antal producerade platser i stadsdelen.	1 612	1 674	1 707	1 690
Antal inskrivna barn i stadsdelen.	2 034	2 104	2 136	2 146

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2014	Årsutfall 2015	Budget 2016	Årsutfall 2016
Bruttokostnad per heltidsbarn, kr.	132 545	137 716	139 049	149 213
Kostnad för personal per heltidsbarn, kr.	92 036	95 871	102 280	105 335
Kostnad för lokaler per heltidsbarn, kr.	22 691	22 305	21 627	22 000
Övriga kostnader per heltidsbarn, kr.	17 818	19 540	15 142	21 878
Inskrivna barn per heltid pedagogisk personal.	6,8	6,6	6,6	5,5
Barn på förskola där barnen deltar vid planering av förskolans (veckans) aktiviteter, andel i %.	91,1		97	

5.4.2 Pedagogisk omsorg, upp till 5 år

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2014	Årsutfall 2015	Budget 2016	Årsutfall 2016
Antal inskrivna barn i stadsdelens pedagogiska omsorg, upp till 5 år	0	0	0	0

5.4.3 Öppna förskolor

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2014	Årsutfall 2015	Budget 2016	Årsutfall 2016
Öppethållande timmar per vecka	42	42	42	42
Antal öppna förskolor	2	2	2	2

5.5 Individ- och familjeomsorg för barn och ungdomar

5.5.1 Barn och ungdom 0-20 år

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2014	Årsutfall 2015	Budget 2016	Årsutfall 2016
Antal aktualiserade barn och ungdomar	650	737	700	633
Andel aktualiserade av totala antalet 0-20-åringar, %	7	7,7	6,8	6,2

5.5.2 Öppenvård

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2014	Årsutfall 2015	Budget 2016	Årsutfall 2016
-----------------	----------------	----------------	-------------	----------------

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2014	Årsutfall 2015	Budget 2016	Årsutfall 2016
Antal barn/ungdomar som är föremål för individuellt behovsprövade öppna insatser	212	264	270	240
Genomsnittlig nettokostnad per barn/ungdom i individuellt behovsprövade öppna insatser.	35 575	43 458	26 978	34 825

5.5.3 Familjehem

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2014	Årsutfall 2015	Budget 2016	Årsutfall 2016
Antal placerade barn/ungdomar,	67	70	65	63
Antal vård dygn per placerad	303	264	301	245
Nettokostnad per vård dygn, kr	736	862	851	1 026

5.5.4 Institutioner för 0-12-åringar

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2014	Årsutfall 2015	Budget 2016	Årsutfall 2016
Antal placerade barn/ungdomar	11	11	9	5
Antal vård dygn per placerad.	15	132	11	16,8
Nettokostnad per vård dygn, kr.	3 994	1 363	5 250	4 929

5.5.5 Institutioner för 13-20-åringar

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2014	Årsutfall 2015	Budget 2016	Årsutfall 2016
Antal placerade barn/ungdomar.	17	19	8	20
Antal vård dygn per placerad,	179	170	269	129
Nettokostnad per vård dygn, kr,	4 662	5 357	6 447	6 953

5.6 Äldreomsorg

5.6.1 Insatser i ordinärt boende

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2014	Årsutfall 2015	Budget 2016	Årsutfall 2016
-----------------	----------------	----------------	-------------	----------------

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2014	Årsutfall 2015	Budget 2016	Årsutfall 2016
Antal brukare med hemtjänst, över och under 65 år	1 019	1 016	700	981
varav brukare över 65 år	946	941	650	928

5.6.2 Utförd tid

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2014	Årsutfall 2015	Budget 2016	Årsutfall 2016
Total utförd tid i egen regi hos brukare, timmar	141 980	150 051	142 200	158 838
Tid som utförs av extern utförare hos brukare enligt hemtjänstvalet, timmar	51 584	58 850	49 200	50 176
Brukartid, %	56,1	55,4	60,3	55
Bruttokostnad per utförd timma hos brukare interna utförare, kr	571	582	591	596

5.6.3 Matdistribution

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2014	Årsutfall 2015	Budget 2016	Årsutfall 2016
Antal personer med matdistribution	321	239	200	204
varav antal personer med kylt mat		239	200	204
varav antal personer med varm mat		0	0	0

5.6.4 Sjuksköterskor i ordinärt boende

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2014	Årsutfall 2015	Budget 2016	Årsutfall 2016
Antal brukare med sjuksköterskeinsatser			800	

Mättet kan ej säkerställas ur verksamhetsystemen för 2016.

5.6.5 Rehabilitering, dagvård och sjukgymnastik i ordinärt boende

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2014	Årsutfall 2015	Budget 2016	Årsutfall 2016
Antal brukare med rehabiliteringsinsatser			800	

5.6.6 Vård- och omsorgsboende med hemtjänst

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2014	Årsutfall 2015	Budget 2016	Årsutfall 2016
Antal köpta platser.	13	12	10	8
Antal producerade platser (lägenheter) i egen stadsdel.	0	0	0	0

5.6.7 Vård- och omsorgsboende med heldygnsomsorg

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2014	Årsutfall 2015	Budget 2016	Årsutfall 2016
Antal köpta platser	269	267	262	264
Antal producerade platser (lägenheter) i egen stadsdel	261	263	260	256
Antal entreprenadplatser	86	86	86	86

5.6.8 Korttidsvård

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2014	Årsutfall 2015	Budget 2016	Årsutfall 2016
Antal producerade korttidsplatser	18	18	16	16
Antal belagda dygn med korttidsvård	5 713	3 952	6 242	3 368
Bruttokostnad per vård dygn, kr	2 413	2 459	2 081	4 032
Antal köpta dygn med korttidsvård, för egna stadsdelsinvånare	8 898	7 576	7 800	5 796
Antal personer från stadsdelen med korttidsvård	202	213	207	121
Antal dygn per person med korttidsvård	44	29	38	48

5.6.9 Övrigt

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2014	Årsutfall 2015	Budget 2016	Årsutfall 2016
Trygghetstelefoner	1 019	1 069	950	1 031
Antal hemvårdsbidrag	90	120	70	76

5.7 Egen organisation

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2014	Årsutfall 2015	Budget 2016	Årsutfall 2016
Andel personer som har heltidsanställningar.	97,1	95	97,2	97,2

6 Investeringar

Investeringsprojekt

Tkr	Godkänd utgift	Utgift tom 2015	Utgift 2016	Återstår
Kristinebergsskolan, skola o fritidshem, inventarier	6 600	5 061		1 539
Kristinebergsskolan, kost o lokalvård, inventarier	176	176		0
Förskolor, inventarier	Ej spec		798	-798
	6 776	5 237	798	741

Analys

Under året öppnade den nya förskolan LärKan på Dammsvedjan. SDF Väster ansökte då om investeringsmedel från Borås Stads investeringsbudget på 100 tkr per avdelning, 7 st, vilket blev godkänt och även använts under året.

Under 2016 fanns det även 100 tkr avsatt i investeringsbudgeten, vilka har använts till en trapphiss på förskolan Norrbygården.